

Jure Skubic,* Milica Antić Gaber**

Nasilje nad ženskami v politiki na družbenem omrežju X: nov način izražanja starih oblik nasilja?***

IZVLEČEK

V pričujočem prispevku se avtorja osredinjata na analizo novodobne oblike nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih. Ta so, namesto da bi družbo in javni prostor demokratizirala, postala prostor, kjer prihaja do (re)produkcije novih oblik izkazovanja nasilja nad ženskami, kamor uvrščamo sovražni govor, mizoginijo, agresijo in seksizem. Takšna dejanja so, ugotavljata, usmerjena proti ženskam v politiki (s čimer ne mislita nujno samo na političarke, čeprav se v pričujoči študiji osredinjata le nanje), njihov namen pa je ženske odvrniti od aktivnega političnega delovanja, jim zagreniti, otežiti sodelovanje v polju politike, kjer prevladujejo moški, ali jih odvrniti od tega in jih posledično iz javnosti potisniti nazaj v polje zasebnosti. S pomočjo kritičnih študij diskurza in analize družbenih omrežij avtorja analizirata diskurz na družbenem omrežju X v obdobju predvolilne kampanje za državnozborske volitve spomladi 2022. V analizi skoraj 300 ročno zbranih objav in komentarjev na tej platformi pokažeta, da je bil diskurz na družbenem omrežju X pred volitvami seksističen, nasilen in mizogin ter usmerjen predvsem proti tistim »nevarnim« političarkam, ki se jim je obetal dober volilni rezultat oziroma so bile v predvolilni kampanji aktivne tako v javnih razpravah kot na družbenih omrežjih. V analizi ugotavljata, da obstajajo

* Asistent in raziskovalec, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Aškerčeva cesta 2, SI-1000 Ljubljana, Inštitut za novejšo zgodovino, Privoz 11, SI-1000 Ljubljana, jure.skubic@inz.si; ORCID 0000-0002-2678-7695

** Dr., red. prof., Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo, Univerza v Ljubljani, Aškerčeva cesta 2, SI-1000 Ljubljana, milica.anticgaber@ff.uni-lj.si; ORCID: 0000-0001-8034-3836

*** Članek je nastal v okviru raziskovalnih programov P6-0436 Digitalna humanistika: viri, orodja in metode in P6-0194 Problemi avtonomije in identitet v času globalizacije, ki ju financira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

različni načini izražanja nasilja na družbenem omrežju X, njegov glavni namen pa je preprečevanje aktivne politične udeležbe žensk in odvratanje teh od delovanja v politiki.

Ključne besede: nasilje nad ženskami v politiki, družbena omrežja, omrežje X, ženske v politiki, političarke

ABSTRACT

VIOLENCE AGAINST WOMEN IN POLITICS ON THE X SOCIAL NETWORK: A NEW WAY OF EXPRESSING THE OLD FORMS OF VIOLENCE?

The present study explores the escalating concern regarding violence against women in politics within the realm of social media. Rather than contributing to the further democratisation of public and political space, social media platforms have become conduits for the dissemination of hate speech, aggression, violence, and misogyny against women engaged in politics at various levels, be it local, national, or international. This study endeavours to address the critical questions surrounding violence against women in politics on social media and examines the related risks and consequences for women at various stages of their political careers, including parliamentarians and those only setting out on their political journeys.

Employing critical discourse analysis and social network analysis, our research delves into the discourse on the X network during the two months leading up to the Slovenian parliamentary election in April 2022. Through the meticulous examination of over 300 hand-collected posts in the Slovenian language, we aim to elucidate the impact of the discourse on the X network on the pre-election events and assess the extent of violent and misogynistic content directed at women actively participating in the election campaign. Our findings reveal that misogynistic and violent attacks published on X manifest themselves in diverse forms of expression, targeting women with high prospects of achieving favourable election results and those expressing critical views towards the government. The overarching objective of these violent and misogynistic activities transcends mere psychological harm and the instillation of fear; instead, they aim to induce a sense of inferiority and dissuade women from active political participation, compelling them to retreat from the public sphere into the private domain.

Keywords: violence against women in politics, social media, the X network, women in politics, women politicians

Uvod

Nasilje v politiki ni niti nov fenomen niti nov problem, toda ob vse številnejšem vstopanju žensk v institucionalne oblike političnega odločanja lahko hitro zaznamo razlike med ocenjevanjem delovanja moških in žensk v politiki, ki ga je treba razumeti v najširšem pomenu te besede (torej delovanja v institucionalnih oblikah političnega odločanja in delovanja v civilni družbi). Predvsem pa lahko ugotovimo, da je nasilje nad moškimi v politiki obarvano izrazito ideološko, medtem ko je nasilje nad ženskami obarvano spolno in seksualno. Položaj moških in žensk v politiki namreč še zdaleč ni enak¹ in raziskave, ki se ukvarjajo z nasiljem, ki ga v politiki doživljajo ženske, opozarjajo ravno na njegovo ospoljeno naravo in na različne oblike izvajanja takšnega nasilja.² Predvsem nasilje nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih se v zadnjih letih zaradi bliskovitega tehnološkega napredka kaže kot izjemno pereč problem vseh tehnološko visoko razvitih družb. Informacijsko-komunikacijska tehnologija je postala vseprisotna, s tem pa je ustvarila širok prostor, kjer so se začele pojavljati nove, prej nepoznane oblike nasilja, mizoginije³ in sovraštva. Predvsem družbena omrežja so postala t. i. »vroče točke« (angl. *hotspots*),⁴ kjer so mizoginija, grožnje in nasilje pogosto prisotni in usmerjeni proti ženskam, ki zasedajo javno izpostavljene položaje, in kjer je nasilje nad ženskami v politiki še posebno pereč problem. Ta novodobna oblika nasilja je v družbi še vedno (pre)pogosto spregledana in izrazito slabo raziskana, o čemer priča tudi podatek, da je znanstvenih raziskav s področja nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih izredno malo (v Sloveniji še nobene). Eden glavnih paradoksov te vrste nasilja je predvsem v tem, da se družba po eni strani zaveda njegovega obstoja in resnih posledic, ki jih ima za tarče nasilja, po drugi strani pa se o njem le redko pogovarjamo in nanj pogosto ne opozarjamo. Zaradi njegove izrazite podraziskanosti, tako globalno kot lokalno, si nasilje nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih zasluži posebno pozornost in celovit znanstveni pristop.

-
- 1 Flavia Biroli, »Violence against women and reactions to gender equality in politics,« *Politics & Gender* 14, št. 4 (2018): 681–85. Julie Ballington, »Turning the Tide on Violence against Women in Politics: How Are We Measuring Up?,« *Politics & Gender* 14, št. 4 (2018): 695–701. Johanna Kantola in Judith Squires, »The new politics of equality,« *New Directions in Political Science: Responding to the Challenges of an Interdependent World* (2010): 89–108.
 - 2 Opozorila bi na spolno zaznamovano rabo terminov, ki jih uporablja v članku. Termin »povzročitelj« uporablja v moškem slovniciem spolu, termine, ki se kakorkoli nanašajo na osebe, ki so tarče nasilja, pa v ženskem slovniciem spolu. Pri tem poudarjavo, da se zavedava, da povzročitelji niso vedno samo moški in tarče niso vedno samo ženske, vendar pa številne raziskave (npr. Ruth Lewis, Michael Rowe in Clare Wiper, »Online abuse of feminists as an emerging form of violence against women and girls,« *British Journal of Criminology* 57, št. 6 (2017): 1462–81. Mona Lena Krook, »Violence against women in politics,« *Journal of Democracy* 28, št. 1 (2017): 74–88. Mona Lena Krook in Juliana Restrepo Sanin, »The cost of doing politics? Analyzing violence and harassment against female politicians,« *Perspectives on Politics* 18(3) (2020): 740–55) jasno pokažejo, da so povzročitelji nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih pogostejše moški, tarče pa pogostejše ženske.
 - 3 Mizoginijo lahko opredelimo na različne načine. Za potrebe pričujoče analize jo razumeva kot izražanje različnih oblik sovražnosti, predsodkov do žensk zaradi njihovega spola in kot sredstvo odvrnitve od tega, da bi se aktivno vmešale v politiko.
 - 4 Priya Kumar, Anatolij Gruzd in Philip Mai, »Mapping out violence against women of influence on Twitter using the cyber-lifestyle routine activity theory,« *American Behavioral Scientist* 65, št. 5 (2021): 689–711.

Pričujoči članek je poleg prispevka Antić Gaber in Skubic (2022)⁵ eden prvih v Sloveniji, ki aktivno opozarja na problematiko nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih in skuša poiskati odgovore na nekatera v tem kontekstu pomembna in aktualna vprašanja. Nasilje nad ženskami v politiki je namreč specifičen koncept, ki se je v znanstveni literaturi pojavil šele v zadnjih nekaj letih⁶ in kot tak v družbi (ter ponekod tudi v akademski sferi) še ni splošno uveljavljen, čeprav opredeljuje obliko nasilja, ki je za ženske v javnem prostoru, kot najpogostejše tarče takšnega nasilja, izjemno nevarna in lahko ima daljnosežne posledice za delovanje sodobnih demokracij. Poleg tega se pojavlja na družbenih omrežjih, kjer je pod pretvezo svobode govora in v zavetju anonimnosti prisoten in sprejemljiv pogosto izjemno nasilen in mizogin diskurz, usmerjen proti ženskam, ki se odločijo za aktivno politično udejstvovanje. Tako je tudi pričujoči članek nastal kot odziv na družbenopolitično dogajanje v Sloveniji spomladi leta 2022, ko so potekale zadnje državnozborske volitve. V predvolilnem obdobju in volilni kampanji je bilo namreč mogoče opaziti aktivno sodelovanje političark in močno aktivacijo civilno-družbenih gibanj, ki so jih prav tako vodile ženske. Poleg tega je po volitvah Slovenija dobila prvo predsednico državnega zbora, enega najvišjih deležev politične reprezentacije žensk v DZ v zgodovini države ter, v primerjavi s prejšnjimi vladami, razmeroma visoko število ministric. Vse to je botrovalo izjemno razburkani, pogosto nasilni in mizogini diskusiji na družbenih omrežjih (predvsem družbenem omrežju X),⁷ ki je bila usmerjena proti ženskam, predvsem proti vodjam političnih strank, novinarinkam, voditeljicam civilno-družbenih gibanj in drugim družbenopolitično izpostavljenim ženskam. Predvolilno obdobje in obdobje neposredno po državnozborskih volitvah je bilo torej izjemno zanimivo za podrobnejšo analizo nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih v Sloveniji.

V pričujočem prispevku se v prvem delu osredinja na opredelitve konceptov nasilja, spolno zaznamovanega nasilja in nasilja na družbenih omrežjih. V tem delu opredeliva tudi koncept nasilja nad ženskami v politiki in ga postavlja v opozicijo konceptu političnega nasilja; koncepta sta si med seboj namreč različna, a se zaradi nerazumevanja pogosto uporabljata izmenjujoče. V tem delu predstaviva tudi nekatere pomembnejše (tuje) raziskave, ki so se ukvarjale z raziskovanjem nasilja nad ženskami v politiki na splošno in na družbenih omrežjih. V drugem delu poleg metodoloških opredelitev predstaviva analizo diskurza na družbenem omrežju X v času slovenskih državnozborskih volitev leta 2022, od datuma razpisa volitev (9. februar 2022) pa do volilne nedelje 24. aprila 2022. V diskusiji in zaključku pa poudariva glavne in najpomembnejše ugotovitve raziskave, nasloviva vprašanja za nadaljnje delo in omejitve raziskave.

-
- 5 Milica Antić Gaber in Jure Skubic, »Spolno zaznamovano nasilje in mizoginija usmerjena proti ženskam v politiki na družbenih omrežjih,« v: Miroljub Ignjatović, Aleksandra Kanjua-Mrčela in Roman Kuhar, *Socio-ekološka transformacija: Slovensko sociološko srečanje: Ljubljana, 4. in 5. november 2022*.
- 6 Mona Lena Krook, »Violence against women in politics,« *Journal of Democracy* 28, št. 1 (2017): 74–88. Mona Lena Krook in Juliana Restrepo Sanín, »Gender and political violence in Latin America. Concepts, debates and solutions,« *Política y gobierno* 23, št. 1 (2016): 127–62. Rebecca Kuperberg, »Intersectional violence against women in politics,« *Politics & Gender* 14, št. 4 (2018): 685–90.
- 7 V času zbiranja podatkov se je družbeno omrežje X še imenovalo Twitter. Po preimenovanju omrežja v X se je spremenila tudi terminologija, ki se uporablja znotraj omrežja. Tako objave na omrežju X ne imenujemo več »tvit« (angl. *tweet*), ampak preprosto objava (angl. *post*), »retvit« (angl. *retweet*) pa se je preimenoval v »poobjavo« (angl. *repost*). Novo terminologijo sva prevzela tudi v pričujočem prispevku.

Temeljni pojmi

Nasilje

Za ustrezno razumevanje koncepta nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih moramo najprej razumeti splošni koncept nasilja, spolno zaznamovanega nasilja in spletnega nasilja. Vsi trije namreč sestavljajo koncept nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih, ki bo ključen v pričujoči raziskavi.

Nasilje je, kot ugotavlja Imbusch (2003),⁸ eden najbolj neulovljivih in težavnih konceptov v družboslovju, saj je njegova definicija odvisna predvsem od konteksta, v katerem se definira. Kot take so lahko definicije nasilja zelo sporne, saj gre za proces, ki v različnih kulturah in zgodovinskih okoliščinah poteka zelo raznoliko in neenakomerno.⁹ Po Hearnu (1998) obstajajo številni načini definiranja nasilja, saj je definicija odvisna od tistega, ki ga opredeljuje, in od namena, s katerim to počne. Poleg tega je nasilje treba opredeliti dovolj široko, da zajamemo vse njegove pojavne oblike, in hkrati dovolj ozko, da ga opredelimo dovolj natančno.¹⁰ Nasilje najpogosteje razumemo kot kakršnokoli vedenje, katerega namen je povzročanje škode, diskreditacija, objektifikacija ali eksploatacija drugega. Natančneje bi ga opredelili kot namerno uporabo sile oziroma moči, zagrožene ali dejanske, proti sebi, drugemu ali skupini ljudi, rezultat katere je dejanska ali mogoča poškodba, smrt, psihološka škoda, nepopoln razvoj ali deprivacija.¹¹ Nasilje uničuje in krajša življenja ljudi, povzroča strah, bolečino, trpljenje, poleg tega pa ponižuje, izčrpava, zatira in onemogoča normalno življenje ne le žrtev, pač pa tudi zunanjih opazovalk in opazovalcev.¹² Herrenkohl (2011)¹³ poudari dve glavni značilnosti nasilja: 1) nasilje je motivirano s sovražnostjo in namenom povzročanja škode in 2) nasilje je deviantno – tako zakonsko, družbeno kot tudi etično. Predvsem prva značilnost nasilja je izjemno pomembna – nasilje je dejanje, ki je storjeno z določenim namenom. Ravno namen oziroma namera je torej ključna pri razumevanju nasilja, saj gre za vedenje, ki želi namerno povzročiti (in dejansko povzroča) fizične ali psihične poškodbe žrtve.¹⁴ Nespregljivo povezan s konceptom nasilja je tudi koncept moči, saj gre pri nasilju za zlorabo moči z namenom, da

8 Peter Imbusch, »The concept of violence,« *International handbook of violence research* (Dordrecht: Springer Netherlands, 2003), 13–39.

9 Jeff R. Hearn, *The Violences of Men: How Men Talk about and How Agencies Respond to Men's Violence to Women* (SAGE Publications Ltd., 1998).

10 Johan Galtung, »Violence, peace, and peace research,« *Journal of Peace Research* 6, št. 3 (1969): 167–91.

11 Etienne G. Krug, James A. Mercy, Linda L. Dahlberg in Anthony B. Zwi, »The world report on violence and health,« *The Lancet* 360, št. 9339 (2002): 1083–88.

12 Janet Carter Anand, Bagga Bjerge in Ulrika Järkestig-Berggren, »Perspectives on violence,« *Nordic Social Work Research* 10, št. 2 (2020): 95–99.

13 Todd Herrenkohl, Eugene Aisenberg, James Herbert Williams in Jeffrey M. Jenson (ur.), *Violence in Context: Current Evidence on Risk, Protection, and Prevention* (Oxford Academic, 2011).

14 David P. Farrington, »Cross-national comparative research on criminal careers, risk factors, crime and punishment,« *European Journal of Criminology* 12, št. 4 (2015): 386–99.

bi škodovali nekomu drugemu, pri tem pa ni važno, kakšno obliko nasilje privzame.¹⁵ Vprašanje moči je namreč tisti moment, s katerim se agresija prelevi v nasilje oziroma, povedano z besedami Simone Weil, v katerem posamezniki iščejo moč, da jih ne bi obvladovali drugi. Kaj kmalu pa lahko prestopijo mejo, onstran katere si dejansko prizadevajo obvladovati druge.¹⁶ Nasilje je torej nujno razumeti kot željo po izražanju, izkazovanju, doseganju in utrjevanju moči, saj je ravno koncept moči tisti, ki se zgodovinsko gledano v največji meri prekriva s konceptom nasilja.¹⁷ Tudi opredelitev nasilja, ki ji slediva v pričujočem članku, nasilje definira kot namerno in načrtovano izkazovanje moči nad drugimi, kar lahko povzroča psihično ali fizično škodo žrtvam.¹⁸ Odnos med nasiljem in močjo je predvsem pomemben pri raziskovanju nasilja moških nad ženskami, o čemer govori pričujoči članek. Dejstvo je namreč, da znotraj politike prihaja do konstantnega merjenja moči in vpliva, poleg tega pa je politika polje, kjer so v zgodovini prevlado vedno imeli moški. Z vstopom žensk v politično polje se je moška politična dominacija zamajala, njihova pozicija moči pa je postala »ogrožena«. Ravno zato, kot ugotavlja Podreka (2018),¹⁹ pri nasilju nad ženskami povzročitelji (v tem primeru moški) tega praviloma izrabljajo za utrjevanje svoje pozicije moči in dominacije v danem odnosu. Takšno nasilje lahko razumemo le v kontekstu spolne neenakosti,²⁰ kot enega najučinkovitejših sredstev zatiranja žensk, s čimer se ohranja spolni red, v katerem razmerja moči, produkcijska razmerja in emocionalna razmerja še vedno nakazujejo podrejenost žensk in dominacijo moških.²¹

Nasilje se pojavlja v najrazličnejših oblikah, od fizičnega, psihičnega, verbalnega, spolnega, ekonomskega do spolno zaznamovanega in političnega nasilja, če naštejemo le nekaj najpogostejših. V članku za opredelitev glavnih oblik nasilja slediva opredelitvi Krook (2020),²² ki govori o sledečih oblikah nasilja: 1) fizičnem nasilju, 2) psihičnem nasilju, 3) spolnem nasilju, 4) ekonomskem nasilju in 5) semiotičnem nasilju. Pri tem je treba poudariti, da Krook spletnega nasilja ne navaja kot posebne oblike, saj ga razume kot vpetega v druge oblike nasilja (predvsem v psihično in semiotično). Kot ugotavlja Krook (2020),²³ se pogosto zgodi, da se različne oblike nasilja med seboj prepletajo in tako ustvarijo nove, ki pogosto ostanejo neopredeljene in nerazumljene. Tako je tudi nasilje nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih kombinacija različnih oblik nasilja.

15 Stuart Henry, »What is school violence? An integrated definition,« *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 567, št. 1 (2000): 16–29. Peter Iadicola in Anson Shupe, *Violence, Inequality, and Human Freedom* (Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers, 2012).

16 Slavoj Žižek, *Nasilje* (Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo, 2007).

17 Imbusch, »The concept of violence.«

18 Elizabeth L. Kander Englander, *Understanding Violence* (Routledge, 2017).

19 Jasna Podreka, »Odsotnost spolno zaznamovane perspektive v sodobnih razpravah o nasilju nad ženskami,« *ars & humanitas* 12, št. 1 (2018): 26.

20 Martin D. Schwartz, »The past and the future of violence against women,« *Journal of Interpersonal Violence* 20, št. 1 (2005): 7–11.

21 Robert William Connell, *Masculinities* (Routledge, 2020).

22 Krook, *Violence against Women in Politics*.

23 Ibidem.

Nasilje nad ženskami v politiki

Preden natančneje opredeliva nasilje nad ženskami v politiki, naj poudariva, da ko na splošno govoriva o ženskah v politiki, s tem ne misliva ozko le predstavnic političnih strank, poslank, ministric itd., pač pa širšo skupino žensk, ki so družbeno in politično aktivne.²⁴ Sem torej spadajo še politično aktivne predstavnice civilne družbe in nevladnih organizacij; (politične) aktivistke in borke za človekove pravice ter enake pravice žensk in moških; ženske, aktivne v lokalnih političnih okoljih, ipd. Poudariti je treba, da v pričujoči raziskavi uporabljava termin nasilje nad ženskami v politiki, vendar pa analizo osrediniva izključno na političarke – torej na predstavnice strank oziroma list, poslanke, ministrice. Za to obstajata dva glavna razloga; prvi je ta, da bi bila raziskava precej obsežna, če bi jo širila na vse v političnem polju aktivne ženske, ki so bile tarče nasilja; drugi, morda še pomembnejši, pa je kontekstualni. Zaradi družbenopolitične situacije leta 2022 in obsežne aktivacije političark na družbenem omrežju X sva namreč želela raziskati predvsem to, kakšnega nasilja so bile deležne političarke same. Termin nasilje nad ženskami v politiki se nama zdi najustreznejši za opredelitev oblike nasilja, ki so ga deležne ženske, aktivne v nacionalni politiki.

Nasilje nad ženskami v politiki razumeva kot obliko nasilja, ki je usmerjena proti politično in družbeno aktivnim ter javno izpostavljenim ženskam na podlagi njihovega spola, njegov glavni namen pa je oviranje in preprečevanje političnega izražanja žensk, njihove aktivne javne in politične udeležbe, ki bi posledično lahko pripeljal tudi do izključevanja žensk iz političnega delovanja in preprečevanja, da bi zasedle vplivne položaje.²⁵

Vodilne avtorice na področju raziskovanja nasilja nad ženskami v politiki²⁶ opozarjajo, da je zaradi razumevanja položaja žensk v politiki, kot sva ga opredelila zgoraj, treba jasno razlikovati med *nasiljem nad ženskami v politiki* (angl. *Violence Against Women in Politics*) in *nasiljem v politiki* (angl. *Violence in Politics*). Najpomembnejša razlika med obema je po njihovem mnenju v namenu; namen prvega je namreč preprečevanje politične participacije žensk in odganjanje žensk iz političnega delovanja predvsem na podlagi njihovega spola (torej izključno zato, ker so ženske). Takšno nasilje služi (re)produkciji tradicionalnih spolnih vlog moških in žensk ter zagotavljanju, da ženske kot skupina niso politično aktivne. Največkrat do povečanja pogostosti pojavljanja nasilja nad ženskami v politiki pride takrat, ko se poveča število žensk, ki so politično aktivne, razumljeno pa je kot cena, ki jo morajo ženske plačati za svojo politično aktivnost. Poleg tega tako nasilje ne vpliva samo na žrtve nasilja (neposredno), pač pa posredno na vse ženske, ki opažajo njegovo pojavljanje. To tudi njih odvrča od politične participacije in jim otežuje aktivno politično delovanje. Zaradi onemogočanja normalnega delovanja v politiki se takšno nasilje razume kot huda

24 Krook, »Violence against women in politics.«

25 Krook, *Violence against Women in Politics*. Krook, »Violence against women in politics.« Krook in Restrepo Sanín, »Gender and political violence in Latin America.« Kuperberg, »Intersectional violence against women in politics.«

26 Ibid.

oblika kršenja človekovih pravic.²⁷ Tri glavne značilnosti takega nasilja²⁸ so naslednje: 1) usmerjeno je proti ženskam zaradi njihovega spola; 2) izvaja se v obliki seksističnih groženj in seksualnega nasilja; 3) političarke odvrta od (nadaljnje) aktivne udeležbe v politiki.²⁹ Cilj takega nasilja ni le diskriminacija žensk, ampak tudi utrjevanje strukturnih in spolno zaznamovanih neenakosti,³⁰ hegemonih političnih struktur ter prikazovanje žensk kot nekompetentnih in nevidnih.³¹ Ob tem je treba opozoriti, da je nasilje nad ženskami v politiki širok pojem, zato se ob preozkem definiranju lahko zgodi, da se iz opredelitve izgubi spletno nasilje nad ženskami, ki pa je ena ključnih kategorij 21. stoletja.³²

K zgornjim opredelitvam nasilja nad ženskami v politiki je za potrebe pričujoče razprave nujno dodati še najpomembnejše značilnosti tega nasilja, kot jih opredeljuje Krook (2020):³³ 1) pojavlja se tako v javni kot zasebni sferi (ženske so lahko tarče v javnosti ali doma, tudi preko telefonskih in elektronskih sporočil, sporočil na družbenih omrežjih itd.); 2) povzročitelji niso le politični nasprotniki žensk, pač pa lahko tudi člani njihovih lastnih strank, družinski člani, prijatelji, komentatorji v medijih in na družbenih omrežjih itd.; 3) pojavlja se v predvolilnem obdobju, v času volitev in tudi po tem, ko so ženske že zasedle pomembne politične ali druge družbene položaje; 4) do tega nasilja prihaja z namenom preprečevanja, da bi ženske izražale svoje politične pravice, in z namenom ustvarjanja vtisa, da ne spadajo v politiko; 5) zavzame lahko različne oblike, od fizičnega, psihičnega, spolnega, ekonomskega in semiotičnega.

Opozoriti je treba tudi na to, da pojavnosti nasilja nad ženskami v politiki ne smemo razumeti le v okvirih poznanih oblik fizičnega, psihičnega, ekonomskega, simbolnega nasilja, pač pa tudi v okvirih novodobnih oblik spletnega nasilja, ki se največkrat pojavljajo na družbenih omrežjih.

Nasilje na spletu in družbenih omrežjih

Spletno nasilje razumeva kot eno od mnogih oblik nasilja, potekajoče preko komunikacijskih platform, ki jih uporabljamo za vsakdanje interakcije. Producirajo ga novodobne tehnologije³⁴ in se je pojavilo z začetkom množične uporabe interneta in spletnih orodij. Prav njihov hiter razvoj je še dodatno pripomogel k visoki pojavnosti

27 Julie Ballington (ur.), *Equality in Politics: A Survey of Women and Men in Parliaments*, No. 54 (Inter-parliamentary union, 2008). Mai ElSherief, Elizabeth Belding in Dana Nguyen, »#notokay: Understanding gender-based violence in social media,« *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* 11, št. 1 (2017): 52–61.

28 NDI. *Ending Online Violence Against Women in Politics*, <https://www.ndi.org/ending-online-violence-against-women-politics> (2016.)

29 Malin Holm, »Violence against women in politics: Emerging perspectives, new challenges,« *European Journal of Politics and Gender* 3, št. 2 (2020): 295–97.

30 Dubravka Šimonović, *Violence against Women in Politics. Expert Group Meeting Report & Recommendations* (New York, 2018).

31 Rebecca Kuperberg, »Incongruous and illegitimate: Antisemitic and Islamophobic semiotic violence against women in politics in the United Kingdom,« *Journal of Language Aggression and Conflict* 9, št. 1 (2021): 100–26.

32 Krook, »Violence against women in politics.«

33 Krook, *Violence against women in politics*.

34 Jillian Peterson in James Densley, »Cyber violence: What do we know and where do we go from here?,« *Aggression and Violent Behavior* 34 (2017): 193–200.

in nevarnosti spletnega nasilja, saj se je po nekaterih podatkih takšno nasilje v zadnjem desetletju skorajda podvojilo.³⁵ Do spletnega nasilja prihaja po različnih komunikacijskih kanalih in na raznih družbenih omrežjih, medij njegove reprodukcije pa je pogosto odvisen od starostne strukture žrtev in povzročiteljev. Številne avtorice in avtorji³⁶ namreč poudarjajo, da med mladimi do nasilja najpogosteje prihaja na družbenih omrežjih Facebook in Instagram ter v pogovorni aplikaciji Snapchat, med starejšimi pa na družbenem omrežju X, v spletnih klepetalnicah in forumih. Spletno nasilje lahko zavzame različne oblike, najpogosteje pa se izvaja kot ustrahovanje, spletno trpinčenje ali spletno nadlegovanje, kar z enotnim izrazom poimenujemo kot spletno ustrahovanje (angl. *cyberbullying*).³⁷ Oblik spletnega nasilja je več; od verbalnega in spolno zaznamovanega spletnega nasilja pa vse do spletnega zalezovanja, trolanja, deljenja seksualno eksplicitnih vsebin, izsiljevanja itd. Poudariti je treba, da ima ta vrsta nasilja lahko izjemno nevarne in resne posledice za žrtve, ki so lahko prisotne še dolgo po tem, ko je nasilje že prenehalo, in žrtev zaznamujejo za vse življenje.³⁸

Nasilje nad ženskami na spletu je vse pogostejše, saj spletne platforme povzročiteljem nudijo nove možnosti za njegovo izvajanje.³⁹ Kot ugotavljata Barker in Jurasz (2020),⁴⁰ se spolno zaznamovano nasilje nad ženskami na spletu večinoma manifestira v obliki sovražnega govora, spletnega nadlegovanja in mizoginij groženj ter se z objavami in komentarji lahko nenadzorovano hitro širi. Družbena omrežja povzročiteljem z uporabo lažnih ali anonimnih uporabniških profilov omogočajo varnost pred potencialno kazensko odgovornostjo. Anonimnost storilcem omogoča zelo agresivne oblike spletnega nasilja,⁴¹ žrtvam povzroča dodaten stres, ker ne vedo, kdo je resnični storilec, poleg tega pa onemogoča identifikacijo in kazenski pregon storilcev.⁴² Problem spolno zaznamovanega nasilja na spletu je tudi razumevanje, saj se takšno nasilje pogosto razume kot manj škodljivo in manj nevarno kot nespletno (angl. *offline*) oziroma se obravnava kot normalna posledica spletne udeležbe, na katero bi se ženske, če želijo sodelovati v javni sferi, morale navaditi ali jo celo ponotranjiti.⁴³

35 Ibid.

36 Christopher Barlett in Sarah M. Coyne., »A meta-analysis of sex differences in cyber-bullying behavior: The moderating role of age,« *Aggressive Behavior* 40, št. 5 (2014): 474–88. Nicola Henry in Anastasia Powell, »Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research,« *Trauma, Violence, & Abuse* 19, št. 2 (2018): 195–208. Kim Barker in Olga Jurasz, »Online violence against women as an obstacle to gender equality: A critical view from Europe,« *European Equality Law Review*, št. 1 (2020): 47–60.

37 »Spletno nasilje,« *Safe.si*, <https://safe.si/nasveti/spletno-in-mobilno-trpinčenje/spletno-nasilje>, pridobljeno 15. 7. 2024.

38 Justin W. Patchin in Sameer Hinduja, »Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying,« *Youth Violence and Juvenile Justice* 4, št. 2 (2006): 148–69.

39 Holm, »Violence against women in politics.« Priya Kumar, Anatolij Gruzd in Philip Mai, »Mapping out violence against women of influence on Twitter using the cyber–lifestyle routine activity theory,« *American Behavioral Scientist* 65, št. 5 (2021): 689–711.

40 Barker in Jurasz, »Online violence against women.«

41 Gina Masullo Chen, Paromita Pain, Victoria Y. Chen, Madlin Mekelburg, Nina Springer in Franziska Troger, »'You really have to have a thick skin': A cross-cultural perspective on how online harassment influences female journalists,« *Journalism* 21, št. 7 (2020): 877–95.

42 Jessica West, »Cyber-Violence Against Women. Battered Women's Support Services,« World Health Organization (2002). World report on violence and health: Summary. World Health Organization (2014).

43 Barker in Jurasz, »Online violence against women.«

Nasilje nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih je torej posebna oblika spletnega nasilja, ki jo doživljajo ženske v politiki, njegova posebnost pa je ravno v načinu pojavljanja. Pojavlja se namreč na spletnih družbenih omrežjih (X, Facebook, Instagram, LinkedIn), ki jih politično aktivne ženske pogosto uporabljajo za izražanje stališč, predstavitev svojega dela in aktivno politično udejstvovanje. Predvsem v zadnjih nekaj letih je zaradi hitrega tehnološkega napredka nasilje na družbenih omrežjih postalo izjemno pereč problem vseh tehnološko visoko razvitih družb. Informacijsko-komunikacijska tehnologija je postala vseprisotna, s tem pa je ustvarila širok prostor, na katerem so se začele pojavljati nove, prej nepoznane oblike nasilja, mizoginije, sovraštva in agresije. Hiter razvoj družbenih omrežij je omogočil tudi hitro širjenje spolno zaznamovanega nasilja po spletu, poleg tega pa, namesto da bi javni prostor bolj demokratizirala, družbena omrežja prej služijo kot medij širjenja mizoginij, napadov, sovražnega, seksističnega in šovinističnega govora ter spolno zaznamovanih agresivnih dejanj. Družbena omrežja so tako velikokrat prepredena z mizoginijo in nasiljem, katerih glavni namen je poskus ustrahovanja in utišanja žensk v politiki. Takšno nasilje razumeva kot novodobno in posebej nevarno manifestacijo nasilja nad ženskami v politiki, ki (lahko) ima hude posledice neposredno za tarče in posredno za vse ženske, predvsem tiste, ki se za aktivni vstop v politiko ali na druge javno izpostavljene položaje šele odločajo.

Predhodne raziskave

Raziskave, ki se ukvarjajo z nasiljem nad ženskami na družbenih omrežjih se osredinjajo na njegovo ospoljeno naravo in na različne oblike izvajanja nasilja, ki jih povzročitelji uporabljajo na različnih družbenih omrežjih in spletnih platformah. Kot omenjeno, takšnih raziskav v Sloveniji ni, v tujini pa so kljub vedno večji ozaveščenosti o tej vrsti nasilja še vedno maloštevilne. Dve pomembni študiji, ki ju omenjajo številne avtorice,⁴⁴ sta študiji Interparlamentarne unije (IPU) iz leta 2016 in 2018, ki sta razkrili skrb vzbujajoče stanje med ženskami v politiki. V prvo študijo je bilo vključenih 55 članic parlamenta iz 39 različnih držav iz petih različnih regij po celem svetu, raziskava pa je bila zasnovana tako, da so respondentke predstavljale vse starostne skupine. V študiji so opravili polstrukturirane intervjuje, v katerih so respondentke spraševali o osebnih izkušnjah z nasiljem, o njihovi percepciji nadlegovanja in nasilja ter o možnih vzrokih za pojavljanje nasilja. Raziskava je pokazala, da je kar 81,5 odstotka respondentk doživelo eno od oblik psihičnega nasilja med svojo politično kariero, skoraj 60 odstotkov teh primerov pa se je zgodilo na družbenih omrežjih. Največkrat je šlo za sovražni govor in nadlegovanje, grožnje s smrtjo, posilstvom, fizičnim nasiljem ali ugrabitvijo.

V študiji IPU iz leta 2018, ki je zajela 123 žensk (81 respondentk je bilo članic parlamenta, 44 pa članic parlamentarnega osebja) iz 45 evropskih držav, so prišli do

44 Holm, »Violence against women in politics.« Ballington, »Equality in Politics.« Krook in Restrepo Sanín, »Gender and political violence in Latin America.«

podobnih oziroma celo bolj skrb vzbujajočih zaključkov kot v tisti leta 2016. Kar 85,2 odstotka respondentk je namreč odgovorilo, da so bile v času svoje kariere žrtve ene od oblik nasilja, pri čemer je bilo približno 59 odstotkov takih, ki so bile žrtve spolno zaznamovanega nasilja na družbenih omrežjih. V raziskavi so ugotovili, da so bile žrtve takšnega nasilja predvsem ženske, mlajše od 40 let, in tiste, ki so si javno prizadevale za enakost spolov v politiki oziroma so se borile proti spolnemu nasilju v politiki. Izsledki obeh študij so torej jasno pokazali, da so ženske v politiki pogosto žrtve mizoginije in spletnega nasilja, največkrat predvsem ali izključno na podlagi spola.

Poleg teh študij je treba omeniti še raziskavo Kuperberg (2018),⁴⁵ ki je z metodo intervjuja, analizo družbenih omrežij, kritično analizo diskurza in intersekcijskim pristopom analizirala, kako se je nasilje nad ženskami v politiki v Izraelu razlikovalo glede na strankarsko pripadnost in politično orientacijo. V raziskavi (izvedeni januarja 2017) se je osredinila na analizo družbenega omrežja X in ugotovila, da so pripadnice strank z levega in desnega političnega pola doživljale veliko več nasilja kot političarke sredinskih strank. Pri političarkah levega pola je bilo nasilnih in mizoginih 5,3 odstotka objav in komentarjev na platformi X, pri političarkah desnega pola 3,4 odstotka in pri političarkah s sredine manj kot en odstotek objav in komentarjev. Ugotovila je, da so bili objave in komentarji največkrat odkrito seksistični, islamofobni in rasistični in da je bil diskurz v objavah in komentarjih izrazito mizogin in nasilen do političark, k nasilju pa ni prispeval samo spol žrtev, pač pa kombinacija spola in nekaterih drugih dejavnikov (veroizpovedi, rasne pripadnosti itd.). To je kasneje potrdila tudi v raziskavi leta 2021, ko je analizirala, kakšen vpliv ima ozadje muslimanskih in judovskih političark v Veliki Britaniji na reprodukcijo spolno zaznamovanega nasilja na spletu in kakšen pomen se temu ozadju pripisuje. Intersekcijski pristop v tej raziskavi je pokazal, da so te političarke deležne antisemitskih in islamofobnih komentarjev skupaj z agresivnim in mizoginim jezikom ter seksističnimi komentarji.

Finska raziskava⁴⁶ pa ugotavlja, da se napadi na spletnih platformah v zadnjem času usmerjajo predvsem na ženske, ki zasedajo visoke položaje v politiki; da so ministrice (in predsednica vlade) v obdobju spremljanja prejele nesorazmerno več žaljivih sporočil kot ministri; da je bil velik del teh napadov tako latentno kot odkrito seksističen. Pet najpogostejših tarč, ki so bile deležne mizoginih napadov in ustvarjanja dvomov v njihove sposobnosti odločanja in vodenja države, je bilo ministric. Da bi spodkopali avtoriteto vlade, ki jo vodijo ženske, in jih prikazali kot politično radikalne, so jih zmerjali z izrazi, kot sta »feministični kvintet« in »feministična agenda«. Ministrice so bile tarče seksističnih sporočil ne glede na politični dogodek, objavo ali temo.

Če sklenemo, lahko vidimo, da dosedanje redke raziskave spletnega nasilja nad ženskami v politiki in mizoginih napadov ugotavljajo, da so tega v večji meri deležne mlajše političarke; tiste, ki se ukvarjajo z enakostjo spolov in s človekovimi pravicami; tiste iz levega političnega spektra in tiste, ki zasedajo visoke politične položaje.

45 Kuperberg, »Intersectional violence against women in politics.«

46 Kristina Van Sant, Rolf Fredheim in Gundars Bergmanis-Korats, »Abuse of power: Coordinated online harassment of Finnish government ministers,« Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence, <https://stratcomcoe.org/pdfs> (2021).

Metodologija

V pričujoči raziskavi sva se osredotočila na identifikacijo nasilja nad ženskami v politiki na družbenem omrežju X. Za zbiranje podatkov sva uporabila mobilno aplikacijo omrežja X, saj se je tak način izkazal za najučinkovitejšega. Podatke sva začela zbirati 9. februarja 2022, ko je predsednik države uradno razpisal datum državnoborskih volitev, zbiranje pa je trajalo do volilne nedelje, 24. aprila 2022. Skladno z ugotovitvami v referenčni literaturi sva namreč pričakovala, da bo največ aktivnosti na družbenih omrežjih ravno v zadnjih dveh tednih pred volitvami in na volilni dan.

Spolno zaznamovano nasilje sva spremljala pri tistih političarkah (in njihovih političnih strankah), ki so aktivno sodelovale in se udeleževale v javnih diskusijah in diskusijah na družbenih omrežjih, v predvolilnih soočenjih oziroma so bile med volilno kampanjo kako drugače javno izpostavljene. V analizo so bile vključene naslednje političarke in politične stranke: Tanja Fajon, Emilija Stojmenova Duh in Petra Culletto (Socialni demokrati), Alenka Bratušek, Maša Kociper in Angelika Mlinar (Stranka Alenke Bratušek), Lidija Divjak Mirnik in Jerca Korče (Lista Marjana Šarca), Urška Klakočar Zupančič, Marta Kos, Mojca Šetinc Pašek in Tamara Vonta (Gibanje Svoboda), Aleksandra Pivec (Naša dežela), Romana Tomc (Slovenska demokratska stranka) in Ljudmila Novak (Nova Slovenija – krščanski demokrati).⁴⁷ Podatke sva zbirala z rednim, večkrat tedenskim pregledovanjem časovnice (angl. *feed*) družbenega omrežja X in z občasnim pregledovanjem specifičnih strani tistih političark in političnih strank, ki so bile na omrežju X manj aktivne kot druge.

Ker naju je zanimalo, kakšne vrste spletnega nasilja so bile deležne izbrane političarke, so bile v analizo zajete samo samostojne objave, ki so bile v svojem jedru do zgoraj navedenih političark mizogine oziroma sva v njih v skladu z zgoraj navedenimi definicijami zaznala spolno zaznamovano nasilje, pa tudi komentarji in aktivnosti pod takšnimi objavami. Analizirala sva tudi komentarje pod objavami, ki so jih (po) objavile političarke same, njihove politične stranke ali tretje osebe in ki v osnovi niso izražale mizoginih stališč, so se pa navezovala na parlamentarne volitve. S tem sva natančno preučila tako diskurz, ki se pojavlja v samostojnih objavah uporabnikov in uporabnic omrežja X, kot tudi diskurz, ki ga uporabljajo komentatorji in komentatorke. Kot metodo analize sva uporabila kritično analizo diskurza⁴⁸ v objavah in komentarjih na družbenem omrežju.

47 Poudariti je treba, da v analizo ni vključena stranka Levica, čeprav so imeli na seznamu za volitve kar nekaj kandidatov. Razlog za to je predvsem v tem, da je bil v tistem času koordinator Levice še vedno Luka Mesec in je na soočenjih večinoma sodeloval sam. Poleg tega političarke stranke Levice niso bile aktivne na svojih lastnih profilih na omrežju X, pač pa je Levica za svojo kampanjo uporabljala uporabniški profil stranke. Tako se tudi vodilne političarke levice (npr. Asta Vrečko, Nataša Sukić) niso izpostavljale in družbenih omrežij niso aktivneje uporabljale za svojo lastno predvolilno kampanjo.

48 Patricia L. Dunmire, »Political discourse analysis: Exploring the language of politics and the politics of language,« *Language and Linguistics Compass* 6, št. 11 (2012): 735–51. Colin Hay, »Political discourse analysis: The dangers of methodological absolutism,« *Political Studies Review* 11, št. 3 (2013): 321–27. Ruth Wodak, »Dilemmas of discourse (analysis),« *Language in Society* 35, št. 4 (2006): 595–611. Teun van Dijk, *Discourse studies: a multidisciplinary introduction* (SAGE Publications Ltd., 2011).

Za vsako mizogino objavo in/ali komentar sva naredila posnetek zaslona in ga shranila. S tem sva zagotovila, da so podatki ostali shranjeni, tudi če je bila objava kasneje izbrisana ali spremenjena. Nato sva vsako objavo in komentar ročno prepisala v tabelo in podatke kodirala tako, da sva dodala naslednje metapodatke: 1) datum objave komentarja oziroma objave, 2) uporabniško ime avtorja oziroma avtorice objave ali komentarja, 3) spol avtorja oziroma avtorice objave ali komentarja, 4) resničnost ali neresničnost profila avtorja oziroma avtorice, 5) oznako za komentar ali samostojno objavo. O spolu avtorja oziroma avtorice objave ali komentarja sva sklepala glede na spol, uporabljen v uporabniškem imenu. Uporabila sva oznake za ženski in moški spol ter oznako težko določljivo, kadar spola iz uporabniškega imena in/ali profilne slike ni bilo mogoče razbrati. Resničnost profila sva določala na podlagi tega, ali uporabnik oziroma uporabnica v uporabniškem imenu uporabi ime in priimek ter profilno sliko. Takšni profili so bili določeni kot resnični, tisti, kjer je bilo uporabljeno ime ali naključna beseda skupaj z zaporedjem naključnih števil, pa kot neresnični. Resničnost nekaterih profilov je bilo zaradi kombinacij imen, priimkov, naključnih besed in števil težko določiti, zato sva jih označila kot take. Poleg kodiranih podatkov sva vključila tudi transkript besedila iz objave oziroma komentarja in kontekst, v katerem sta se objava ali komentar pojavila.

V obdobju zbiranja podatkov sva skupno zbrala 372 objav in komentarjev, ki so izražali nasilje nad ženskami v politiki. Ker sva se osredotočila na objave in komentarje, namenjene političarkam, sva iz analize izključila 73 objav, ki so bile namenjene novinarkam (npr. Eriki Žnidaršič, Tanji Gobec), vodjam civilno-družbenih gibanj (npr. Niki Kovač, Tei Jarc) in nekaterim drugim javno izpostavljenim ženskam (npr. Manci Košir). V končno analizo je bilo torej zajetih 299 objav in komentarjev. Zbrane kvantitativne podatke sva statistično obdelala s pomočjo programa Microsoft Office Excel. Z uporabo ustreznih formul je program samodejno izračunal spolno reprezentiranost avtorjev in avtoric objav in komentarjev, delež resničnih, neresničnih ali težko določljivih profilov na X-u in delež izvornih objav ali komentarjev. Poleg tega sva zbrala tudi skupno število vseh mizoginij objav in komentarjev ter glede na število dnevno zbranih podatkov izračunala število takšnih objav na tedenski in mesečni ravni. Na podlagi teh podatkov sva lahko ugotavljala, ali obstajajo vzorci zgoščevanja mizoginij objav in kdaj je takšnih objav največ.

Treba je omeniti, da zaradi časovno zahtevnega postopka zbiranja omenjenega gradiva zbiranje podatkov ni potekalo na dnevni ravni, kar prispeva k temu, da se je določen delež mizoginij in nasilnih objav zagotovo izgubil oziroma nama ga ni uspelo zajeti v najino analizo.⁴⁹ Poleg tega je bilo težko sočasno spremljati vse političarke in

49 Kot natančneje poudariva v zaključku članka, je način zbiranja podatkov ena od omejitev pričujoče raziskave. Podatke sva namreč zbirala ročno in pri zbiranju gradiva nisva uporabila digitalnega pristopa. V obstoječem prispevku sva se za tradicionalen način zbiranja podatkov odločila predvsem zato, ker 1) nisva bila izkušena pri uporabi Twitter API, s katerim bi lažje, hitreje in učinkoviteje zajela večjo količino podatkov, in ker 2) gre v tem primeru za preliminarno raziskavo, ki šele odpira možnosti za drugačno zbiranje podatkov. Ugotavljava namreč, da sva s pričujočo raziskavo postavila temelje (npr. določila ključne besede, ustvarila kategorizacijo nasilja itd.), ki bodo služili kot osnova za nadaljnje raziskovanje in obsežnejšo raziskavo v okviru nastajajoče doktorske disertacije.

politične stranke, kar tudi lahko botruje določenemu deležu izgubljenih objav. Kljub temu pa že hiter pregled zbranih podatkov potrdi eno od začetnih tez, da bodo aktivnejše in glasnejše političarke in politične stranke deležne večjega deleža mizoginij objav in komentarjev ter spolno zaznamovanega nasilja kot manj aktivne.

V raziskavi sva želela analizirati tako kvantitativne kot tudi kvalitativne podatke in rezultate analize obojih med seboj povezati. Zato sva tudi teze in raziskovalna vprašanja oblikovala tako, da so se nanašala na kvantitativni in kvalitativni del oziroma sva oba dela v tezah lahko jasno povezala. Zastavljene teze so bile naslednje:

- T1: Povzročitelji nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih so večinoma moški, žrtve pa so pogosteje tiste političarke, ki so bolj aktivne na družbenih omrežjih in v javnem diskurzu.
- T2: Povzročitelji nasilja na družbenem omrežju X pogosto uporabijo neresnične oziroma anonimizirane uporabniške profile brez pravih osebnih podatkov in svoje lastne prikazne fotografije ter tako zakrijejo svojo pravo identiteto.
- T3: Večina nasilja, mizoginije in agresivnosti bo prisotna v komentarjih, predvsem v komentarjih pod izvornimi objavami političark samih oziroma njihovih političnih strank.
- T4: Nasilen in mizogin diskurz je glede na uporabo mogoče klasificirati v nekaj najpomembnejših kategorij, ki pa so fluidne in se med seboj prekrivajo oziroma klasifikacija nasilnega diskurza ni univerzalna izključno za eno kategorijo.

Analiza

V analizi v prvem delu predstavlja statistično obdelane kvantitativne podatke, s katerimi želiva ovrednotiti ugotovitve prej omenjenih raziskav, da so povzročitelji nasilja nad ženskami na družbenih omrežjih večinoma moški, ter preveriti resničnost njihovih profilov na družbenem omrežju X in tipe objav, okrog katerih se je najpogosteje pojavljal nasilni diskurz. V nadaljevanju pa prikaževa tudi, v kakšnem deležu so bili objave in komentarji nasilni do posamezne političarke.

V drugem delu predstavlja rezultate kritične analize diskurza na družbenem omrežju X v okviru vsebinsko-diskurzivno formuliranih kategorij izraženega nasilja nad ženskami v politiki, ki jih opredeliva kot najpomembnejše in okrog katerih se pojavlja največji delež nasilnih in mizoginij objav.

Kvantitativna analiza nasilja nad ženskami v politiki

V Tabeli 1 so predstavljeni rezultati o avtorstvu nasilnih objav in komentarjev, resničnosti profilov avtorjev oziroma avtoric objav in komentarjev ter analiza tipa objave in komentarja – ali je torej šlo za izvorno objavo, komentar ali kaj drugega (zasebno sporočilo, deljeno na omrežju X, e-poštno sporočilo itd.).

Tabela 1: Spolna reprezentacija, resničnost uporabniških profilov in tipi objav na omrežju X

Spol	Število objav	Delež objav
Moški	209	69,9 %
Ženski	48	16,1 %
Nedoločljivo	42	14,0 %
SKUPAJ	299	100,0 %
Profil	Število objav	Delež objav
Realni	150	50,2 %
Neresnični	77	25,8 %
Težko določljiv	72	24,1 %
SKUPAJ	299	100,0 %
Tip objave	Število objav	Delež objav
Objava	17	5,7 %
Komentar	280	93,6 %
Ostalo	2	0,7 %
SKUPAJ	299	100,0 %

V analizi 299 objav in komentarjev so bili avtorstvo objav in odzivov nanje po spolu, resničnost uporabniških profilov in izvor oziroma tip objave razporejeni takole:

- **Avtorstvo:** avtorji 209 objav in komentarjev (69,9 odstotka) so bili moški, avtorice 48 objav in komentarjev (16,1 odstotka) so bile ženske, pri 42 objavah in komentarjih (14,0 odstotka) pa avtorstva ni bilo mogoče natančno določiti. Ugotovimo lahko, da je bila tudi v najinem primeru večina povzročiteljev nasilja nad ženskami v politiki na omrežju X moških. Kljub vsemu pa je bilo povzročiteljic več kot 15 odstotkov, kar razumeva kot razmeroma visok delež. Opozoriti je treba tudi na razmeroma visok delež uporabniških profilov, kjer spola uporabnika oziroma uporabnice z uporabljenim metodologijo ni bilo mogoče določiti.
- **Resničnost uporabniških profilov:** profili avtorjev in avtoric 150 objav so bili v 50,2 odstotka resnični, v 25,8 odstotka (77 objav) neresnični, v 24,1 odstotka (72 objav) pa je bilo resničnost profila nemogoče določiti. Rezultati analize resničnosti uporabniških profilov so naju presenetili, saj sva pričakovala, da bo šlo večinoma za neresnične profile, ki jih uporabljajo anonimizirani posamezniki oziroma posameznice in/ali boti.⁵⁰ Predvsem zanimivi so se nama zdeli nedoločljivi uporabniški profili, saj nisva mogla ugotoviti, ali gre za realne ali neresnične profile oziroma ali za njimi stojijo resnični uporabnice in uporabniki ali računalniško vodeni algoritmi.
- **Izvor oziroma tip objav ali komentarjev:** v analizi sva ugotovila, da so večino gradiva v najini analizi sestavljali komentarji na izvirne objave, saj je bilo takih kar

⁵⁰ Bot (angl. *bot*) je izraz za neresnični uporabniški profil na družbenem omrežju, s katerim ne upravlja človek, pač pa gre za avtomatiziran, računalniško ustvarjen in upravljan profil.

280 (93,6 odstotka). Izvornih objav je bilo le 17 (5,7 odstotka), dve analizirani besedili (0,7 odstotka) pa nista bili ne izvorna objava ne komentar, pač pa na družbenem omrežju deljena slika komunikacije, ki jo je uporabnica prejela preko druge komunikacijske platforme. Takšni rezultati so bili pričakovani, saj sva že pred začetkom zbiranja podatkov predpostavila, da bo večina nasilja, mizoginije in agresivnosti prisotna v komentarjih, predvsem v komentarjih pod izvornimi objavami političark samih oziroma njihovih političnih strank. Upabnice in uporabniki komentarje namreč uporabljajo za izražanje svojega mnenja pod določeno objavo, pogosto pa sami ne ustvarjajo lastnih objav.

Tabela 2: Najpogostejše tarče nasilja in delež nasilja, ki so ga bile deležne

Tarča nasilja	Število	Delež
Tanja Fajon	105	35,12 %
Alenka Bratušek	24	8,03 %
Urška Klakočar Zupančič	22	7,36 %
Lidija Divjak Mirnik	19	6,35 %
Ljudmila Novak	18	6,02 %
Marta Kos	12	4,01 %
Tamara Vonta	11	3,68 %
Dominika Švarc Pipan	11	3,68 %
Mojca Šetinc Pašek	10	3,34 %
Emilija Stojmenova Duh	7	2,34 %
Petra Culletto	5	1,67 %
Romana Tomc	5	1,67 %
Jerca Korče	4	1,34 %
Angelika Mlinar	4	1,34 %
Maša Kociper	1	0,33 %
Aleksandra Pivec	0	0,00 %
Političarke na splošno	41	13,71 %
SKUPAJ	299	

Po natančnejšem pregledu in kodiranju zbranega gradiva sva ugotovila, da je bilo daleč največ nasilnih in mizoginij objav in komentarjev usmerjenih proti Tanji Fajon, sicer članici stranke Socialni demokrati (SD) iz levega političnega spektra (35 %), kar lahko vidimo v Tabeli 2. To je bilo tudi pričakovano, saj je bila ne le ena izmed najbolj aktivnih političark na družbenih omrežjih med predvolilno kampanjo, pač pa je bila tudi glasna kritičarka prejšnje oblasti in aktivna v javnih nastopih. Zato tudi

delež seksističnih in žaljivih komentarjev, usmerjenih proti njej, ne preseneča, čeprav je kar za 27 odstotnih točk višji od deleža nasilnih objav, ki jih je bila deležna naslednja političarka, Alenka Bratušek (8 odstotkov). Njeno drugo mesto s sicer precej manjšim številom žaljivih komentarjev ne preseneča, saj je bila tudi ona, podobno kot Tanja Fajon, izpostavljena političarka, nekdanja predsednica vlade, predsednica stranke (Stranka Alenke Bratušek – SAB) prav tako levo od sredine, kar jo uvršča med t. i. nevarne političarke, zaradi česar je že ves čas delovanja v politiki deležna seksističnih in mizoginih napadov.⁵¹ Prav tako ni presenečenje tudi tretje mesto Urške Klakočar Zupančič (7,36 odstotka), saj je bila na volitvah ena od predstavnic novonastale stranke Gibanje Svoboda, ki so ji meritve javnega mnenja med vsemi strankami na volitvah kazale najvišjo podporo. Podobno zanimiv je podatek, da v tem času kljub razmeroma velikemu številu javnih nastopov in ustvarjanju nove stranke nisva zasedla nobenega žaljivega komentarja ali objave, usmerjene proti Aleksandri Pivec. Tudi ta podatek je bil pričakovan, saj ji meritve javnega mnenja niso kazale visoke podpore na volitvah. Po najinem mnenju ključni dokaz »potrebe« po blatenju kandidatki tistih strank, ki jim na meritvah volilnih preferenc kaže dobro, najdemo pri kandidatki za položaj v DZ, Marti Kos (Gibanje Svoboda), ki je v najinem spremljanju s 4 odstotki proti njej usmerjenih mizoginih objav in komentarjev zasedla šesto mesto. Predvsem je povedno, da je za tako visok delež nasilnih komentarjev, usmerjenih proti njej, bilo zaslužno samo eno televizijsko soočenje, na katerem je sodelovala.

Zanimiv je tudi podatek, da se je na petem mestu po deležu nasilnih objav in komentarjev znašla Ljudmila Novak, članica stranke Nova Slovenija (6 odstotkov), ki je bila sicer v prvi deseterici političark, ki so bile najpogostejše tarče nasilja in mizoginije, edina političarka, ki pripada desni politični opciji. Analiza objav in komentarjev, namenjenih njej, je pokazala, da je bila večinoma tarča tistih povzročiteljev, ki so drugače nasilne komentarje usmerjali proti političarkam leve politične opcije, kot razlog nasilja pa sta bili največkrat navedeni domnevno sodelovanje Ljudmile Novak s politiki in političarkami z leve politične opcije in opažanje, da se njeni pogledi ne skladajo s pogledi stranke, ki ji pripada. Med prvo deseterico političark, ki so bile najbolj izpostavljene nasilju, najdemo še Lidijo Divjak Mirnik (Lista Marjana Šarca – LMŠ) z nekaj več kot 6-odstotnim deležem nasilnih objav in komentarjev, Tamaro Vonta (Gibanje Svoboda), Dominiko Švarc Pipan (Socialni demokrati) in Mojco Šetinc Pašek (Gibanje Svoboda) z nekaj več kot 3 odstotki ter Emilijo Stojmenovo Duh (Gibanje Svoboda) s slabimi 3 odstotki nasilnih objav in komentarjev, usmerjenih proti njej. Predvsem zanimiv pa je podatek, ki nakazuje na usmerjenost nasilja in mizoginije proti političarkam na splošno. Kar 13,71 odstotka objav in komentarjev je bilo namreč usmerjenih splošno na vse političarke, in ne na konkretno političarko, ker potrjuje ugotovitev v prvem delu članka, da gre pri nasilju nad ženskami v politiki za ospoljeno nasilje, ki se izvaja z namenom diskreditacije in izključevanja žensk iz politike prav zaradi njihovega spola in zato, ker so kot ženske posegle v polje, ki je zgodovinsko pripadalo moškim.

51 Monika Kalin Golob, Aleksandra Kanjuo Mrčela, Karmen Šterk in Jasna Mikić, »Še vedno drugi spol? Analiza poročanja o volilnih kampanji pomlad 2018,« *Javnost-The Public* 25, št. 1 (2018): S34–S51.

Če skleneva, so povzročitelji nasilja v več kot dveh tretjinah primerov moški, kar je bilo pričakovano in je tudi skladno z ugotovitvami zgoraj omenjenih tujih raziskav. Po drugi strani se nama je nepričakovano visok zdel delež povzročiteljev nasilja, pričakovala pa sva tudi višji delež nedoločljivih profilov, saj uporaba takšnih profilov nakazuje na anonimizacijo in zakrivanje prave identitete povzročiteljev in povzročiteljic nasilja. Anonimizacija takšne vrste je pri uporabi nasilnega diskurza na družbenih omrežjih pričakovana. Pričakovano je bilo tudi, da se bo večina diskurzivnega nasilja nad ženskami v politiki na omrežju X dogajala v komentarjih, ne v izvornih objavah. Poleg tega ugotavljava, da so tarče nasilja na družbenem omrežju X pogosteje tiste političarke, ki so aktivnejše ne le v udejstvovanju na spletnih platformah, pač pa tudi v siceršnjih javnih nastopih. Aktivne političarke so namreč razumljene kot nevarne politični dominaciji moških in jih je kot take treba »utišati«, diskreditirati in odstraniti iz aktivnega političnega udejstvovanja. Prav tako so žrtve nasilja pogosteje političarke, ki pripadajo levi politični opciji, povzročitelji pa pogosteje podporniki in/ali pripadniki desne politične opcije. Kljub temu poudarjava, da so žrtve lahko tudi političarke desne politične opcije (dokaz za to sta Ljudmila Novak in Romana Tomc), povzročitelji pa pripadniki leve ali desne politične opcije. Predvsem primer Ljudmile Novak jasno pokaže, da povzročitelji niso nujno pripadniki nasprotnega, pač pa tudi istega političnega pola ali celo lastne stranke.

Poskus klasificiranja diskurzov nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih

Poleg kvantitativne analize sva v pričujočem projektu opravila tudi kvalitativno analizo objav in komentarjev na družbenem omrežju X. S pomočjo kritične analize diskurza sva natančno analizirala vse zbrane objave in komentarje in jih klasificirala v sedem najpogostejših kategorij, ki so vsebinsko zajele večino objav in komentarjev. Glede na uporabljen diskurz sva objave in komentarje razvrstila v naslednjih sedem diskurzivnih kategorij: 1) ženske kot vsiljivke: neprimerne in nesposobne za delovanje v političnem polju; 2) domestifikacija žensk; 3) objektivizacija žensk; 4) seksualizacija žensk; 5) animalistično dehumaniziranje žensk; 6) utišanje žensk in 7) nacionalistični napadi na ženske zaradi nacionalne pripadnosti, izvora, imena in/ali priimka ipd.

Kategorije so formulirane glede na diskurz, ki ga zaznavava v zbranih objavah in komentarjih, in poskušajo zadeti skupni imenovalec sorodnih objav. Pri vsaki od kategorij pa za ponazoritev predstaviva še primere diskurza, ki nasilne objave in komentarje klasificira v določeno kategorijo.⁵²

52 Odločila sva se, da pri vsaki kategoriji predstaviva deset najbolj reprezentativnih primerov. Pri tem ne izpostavljava avtoric oziroma avtorjev objav in komentarjev, saj se nama to za potrebe pričujoče analize ni zdelo relevantno, poleg tega pa s tem lahko negativno prispevava k dodatnim ogledom objav posameznih avtorjev in avtoric, kar prav tako ni najin namen. Primeri so zapisani kot kopije izvornih objav z vsemi jezikovnimi in slogovnimi napakami, torej brez popravkov.

Ženske kot vsiljivke: neprimerne in nesposobne za delovanje v političnem polju

V tej kategoriji so zbrane objave in komentarji, ki ženske v politiki razumejo in dojemajo kot nesposobne in nekompetentne ali celo kot neumne, s tem pa posledično nezmožne sodelovanja v politiki. Pri tem se naslanjava na opredelitev Kuperberg (2021),⁵³ ki ugotavlja, da je eden glavnih in najpomembnejših ciljev nasilja nad ženskami v politiki in predvsem semiotičnega nasilja⁵⁴ ženske narediti nekompetentne (in nevidne) z namenom, da bi se jim preprečilo ali otežilo poseganje po pomembnih političnih položajih. S tem se ohranja in utrjuje spolno stereotipno in tradicionalno obravnavanje moških in žensk ter odrekaajo možnosti sodelovanja oziroma aktivnega delovanja v politiki. Pri takšnem verbalnem nasilju za podkrepitev svojega zgoraj omenjenega stališča povzročitelji uporabljajo krepke in žaljive pogovorne izraze, kot so »neumna«, »glupa«, »zmešana«, »pokvarjena«, »butara«, »tumasta« itd. Tako ženske prikažejo kot neinteligentna bitja, nesposobna za delovanje v politiki, oziroma na splošno prikazujejo ženske kot manj inteligentne in manj sposobne od moških.

Primeri:

1. »Pa to crknes od smeha. Fajonko sem imel vedno za neumno. Ampak To je vrhunec idiotizma.«
2. »SD fajonistka je čisto zmešana! Misli, da lahko nateguje ljudi, kot je to udbomafija počela 10 - 15 let nazai! Mediji niso več samo RTV ZLO in ROP TV! So še drugi viri, kjer lahko pridemo ljudje do resnice - INTERNET in ostale TV hiše, ki niso udbomafijske! ADIJO SD!«
3. »Neumna, nesramna in pokvarjena.«
4. »Ta parazit lažnjivi tfajon je nora in nesramna..«
5. »Vam povem kaj dobesedno pomeni umetna inteligenca? Ko se naravno blond @tfajon pobarva v brinetko... ne razumete? Žal, ni vam pomoči...ste oac blond ali pa levičarji/ke...«
6. »Glupa baba, glupa izjava«
7. »FaTa je ponovno pokazala, da je butara!«
8. »Gospa, vi imate puding v glavi.«
9. »Bizarno glupe in nesposobne, delate škodo vsem nam«
10. »Zaradi tebe, butara tumasta bo imela NSi ene 50 000 glasov manj. Vecje skode nisi mogla narediti. Kdo te placuje?«

53 Kuperberg, »Incongruous and illegitimate.«

54 Koncepta semiotičnega nasilja v članku nisva posebej opredeljevala, gre pa za nasilje, ki se izraža skozi mizogine in nasilne slike, znake, besedilo – torej skozi semiotiko. Gre za nasilje, ki ni nujno omejeno na spletno okolje oziroma »online« prostor, je pa to prostor, ki ponuja vse možnosti za njegovo pojavljanje. Zato je koncept semiotskega nasilja ustrezen za obravnavo nasilja na družbenih omrežjih.

Domestifikacija žensk

Kategorija domestifikacije žensk je ena najpomembnejših in zaradi števila primerov tudi ena najboljšežnejših kategorij v najini analizi. Gre namreč za tradicionalno percepcijo spolnih vlog, po kateri ženske ne bi smele biti vključene v aktivno družbeno in politično delovanje, pač pa bi zaradi svoje primarne »skrbstvene« vloge, ki se ženskam zaradi njihovega spola pripisuje, morale ostati doma, v polju zasebnosti. Diskurz akterjev v tej kategoriji razkriva njihovo pojmovanje, da je polje javnosti namenjeno moškim, ženske pa so primerne le za domača gospodinjska in materinska opravila. Politični prostor naj bi namreč bil in bi vedno moral ostati v domeni racionalnih in javnega delovanja večjih moških, ženske pa kot stereotipno preveč emocionalne, labilne, usmerjene v ožjo skupnost ne bi smele opravljati političnih funkcij, pač pa bi se morale posvetiti domu in družini. V diskurzih te kategorije poleg izjemno nasilnega diskurza pogosto najdemo tudi različne oblike »benevolentnega« seksizma, znotraj katerega naj bi se ženske želele zaščititi pred »nevarnostmi« javne sfere in jih obdržati v »varnem zavetju« zasebnosti. Diskurz v tej kategoriji vključuje uporabo izrazov, s katerimi se ženske povezujejo s sfero doma in materinskosti (»pojdi dojit«, »za šporget«, »skuhaj kosilo« itd.), in besed, s katerimi se izraža neodobravanje, da ženske sodelujejo v polju javnosti (»izvenkuhinjka«, »tisti, ki jo ima rad, jo ima doma«, »šivilja« itd.).

Primeri:

1. »Ženske za šporget...«
2. »Prav zanimivo je spremljat te družinske prepire. Žena (na levi) daje predloge, mož (na desni) pa jih v praksi uresničuje. Tako pač gredo stvari v življenju.«
3. »In kje so bile Alenka, Tanja in Nika? Aja, doma popravljajo pralni stroj.«
4. »nič štekajoča nesposobna izvenkuhinjka se tolče po prsih in kruli o svoji veličini«
5. »JERCA KORČE, pojdi domov dojit otroka namesto napadati v DZ!!!! Tako mlada in tako žleht!«
6. »Mogoče je izsušena,, nima mleka ali je brez jošk«
7. »Kako ni prostora za Zenske? Kot vem so si poroceni. Tisti, ki jo ima rad, jo ima doma.«
8. »Seveda je prostor za ženske, doma jih pridno čakajo z skuhanim kosilom.«
9. »racunom in prezira vse nas, ki imamo radi svojo domovino. Druzina, dom in domovina je za njo nekaj bogokletnega. @tfajon..dovolj imas sranja v glavi.«
10. »Popušila si ga, šivilja, ha ha ha«

Objektifikacija žensk

Odzivi v tej kategoriji izražajo razumevanje žensk kot objektov moškega pogleda. Namesto na vsebino njihovih argumentov, se osredotočajo na njihov zunanji videz, telesne značilnosti, izbiro obleke itd. Objektifikacija žensk pomeni, da so ženske razumljene kot nekaj manj, kot osebe z manjšimi (pogosto mentalnimi) sposobnostmi, kot osebe, ki si ne zaslužijo enakopravne obravnave.⁵⁵ Ženske so torej objekt, s tem pa se zanikajo njihove mentalne sposobnosti in moralni status.⁵⁶ Kot ugotavljava, se objektifikacija žensk v politiki najpogosteje kaže kot osredinjanje na videz političark in njihovo telesno zgradbo (z uporabo besed, kot so »vampkasta«, »zredila«, »debela«), žaljenje žensk na podlagi njihovih telesnih značilnosti (denimo »glupa blondinka«), na osredotočanje na njihov izbor obleke ali na domnevno uporabo sredstev za pomladitev oziroma lepotnih operacij (na primer »botoks«, »silikon« itd.). Ženske so v tem diskurzu premlade ali prestare; presuhe ali predebele; preveč zanemarjene ali preveč fine; skratka nikoli niso na pravi strani »normalnega«, pričakovano edino pravega ženskega videza, vrednega moškega pogleda.

Primeri:

1. »Tudi jaz ne gledam tega sranja in ta ritasto, ki skače v besedo govornikom. Ni prebavljivo!«
2. »A tole je botoks pri tfajon ali kakšen filter za pomladitev? Revni si tega ne morejo privoščiti.«
3. »sleku??? fuj...takoj ugasnem TV...kdo bo gledal to plastiko? Silikon, celulit, botox,...ekološko sporno...dajmo to varno spraviti v skladišče nuklearnih odpadkov, prosim! Če ne prej, pa 24.4.2022!!!«
4. »Ritka, po italijansko.«
5. »'Glupa blondinka' je žaljivka, s katero so ženske prepričali, da ne smejo biti ženstvene ali da morajo biti ženske, ki delujejo resno tudi v moškem svetu. Ideja resnosti se je skozi leta razvila v seksi kostimčke, hipsterska očala videna v porničih in spete lase. Spremeni mi um.«
6. »Ampak tista dolgolaska ob njej pa ni slaba.«
7. »A se men sam zdi, al se je mal zredila? Tko.. ene 50 kilc...«
8. »Mal je vampkasta.«
9. »A nogice sploh ne gre več skupi dat?«
10. »Edino, kar je pokazala, so njene krace. Vse ostalo je bilo ze 100x slisano funflanje in floskuliranje! Tudi o jansizmu kot ideologiji! Kaksen kretenizem! Opica sploh ne ve kaj je to ideoligija, ker se sama valja v smrdljivi levaski ideologiji in ne ve vec kaj ideologija sploh je!«

55 Nathan A. Heflick, Jamie L. Goldenberg, Douglas P. Cooper in Elisa Puvia, »From women to objects: Appearance focus, target gender, and perceptions of warmth, morality and competence,« *Journal of Experimental Social Psychology* 47, št. 3 (2011): 572–81.

56 Nick Haslam, Steve Loughnan in Elise Holland, »The psychology of humanness,« v: *Objectification and (De) Humanization: 60th Nebraska Symposium on Motivation* (New York: Springer, 2013), 25–51. Marta Nussbaum, *Sex and Social Justice* (Oxford University Press, 1999).

Seksualizacija žensk

Opažava, da se objektivizacija žensk pogosto uporablja v pomenu seksualne oziroma spolne objektivizacije, kjer so ženske razumljene predvsem kot objekti seksualne želje.⁵⁷ Seksualna objektivizacija je oblika dehumanizacije, ki pomeni, da na določeno osebo gledamo izključno kot na objekt seksualne želje oziroma objekt poželenja. Gre za posebno obliko objektivizacije, širše opredeljeno kot tretiranje osebe kot blaga oziroma objekta, ki se mu zato odreka človeško dostojanstvo. Čeprav so seksualni objektivizaciji lahko podvrženi tako moški kot ženske, pa raziskave kažejo, da so tarče v veliko večji meri ženske.⁵⁸ Raziskave prav tako ugotavljajo, da seksualna objektivizacija ključno vpliva na ohranjanje neenakosti spolov, pri čemer so ženske torej razumljene kot objekt moške seksualne želje in ne kot osebe.⁵⁹ Seksualnost pa ima v tem diskurzu pri ženskah še dodaten pomen: ženske naj bi seksualnost izrabljale tudi za vzpenjanje po družbeni (v našem primeru politični) lestvici. Pri tem se povzročitelji takšnega nasilja pogosto osredotočajo na zunanji videz žensk in njihov način oblačenja ter se pogosto navezujejo na določene dele ženskega telesa. Ta vrsta nasilja ima za ženske lahko uničujoče posledice ne le v javnem, pač pa tudi v zasebnem življenju in delovanju. V obravnavanem primeru je objektivizacija v objavah razvidna iz uporabe izrazov, ki se nanašajo na izpostavljanje in komentiranje nekaterih intimnih delov ženskega telesa (na primer »joški«, »naga«, »mednožje«) ali pa na spolne odnose (denimo »boš dala«, »jebačka stoja«, »ti je prišlo«). S takšnim diskurzom najbolj prizadenejo dostojanstvo žensk in jih tako opozorijo, kaj jih v nadaljevanju v politiki najverjetneje še čaka.

Primeri:

1. »Ko bi vi vedel kako je grda slečena-joški pr kolenih, da ne govorim o med... sem jo včeraj sanjal, ko je bila na nudl plaži, glih tko ko bi muzej nagih voščenih lutk odpri.«
2. »O si ti zdaj v golobovi pojstli??«
3. »A ti je prišlo končno? Ja, na volitve bo treba in je treba točke nabirat, kaj.«
4. »A se bosta z Golobom zlizala? Al sta se že? Na teli fotki pa slabo zgleda, ma prav grdo kožo.«
5. »A boš dala?«
6. »Ejejej.jalovka.le kateri bedak te jebe«
7. »Temu rečejo na jugu 'jebačka stoja'«
8. »vidi se pomanjkanje sexa...«

⁵⁷ Ker je seksualna objektivizacija žensk v politiki pogost primer, sva se odločila, da jo v raziskavi razumeva kot posebno kategorijo in jo ločiva od kategorije objektivizacije žensk. Čeprav sta kategoriji močno prepleteni in se pogosto prekrivata, se nama zdi pomembno, da primere seksualne objektivizacije žensk v politiki izpostavimo posebej.

⁵⁸ Nigel Barber, »Objectification Is a Basic Aspect of Male Sexuality,« *Psychology Today* (2022). Nadine Strossen, *Defending Pornography: Free Speech, Sex, and the Fight for Women's Rights* (NYU Press, 2024).

⁵⁹ Dawn M. Szymanski, Lauren B. Moffitt in Erika R. Carr, »Sexual objectification of women: Advances to theory and research 1« *The Counseling Psychologist* 39, št. 1 (2011): 6–38.

9. »Na njenem mestu se rajsi ne bi kazal! Vidis, kaka stiska je to zenske, ki ji ne pride! Takrat postane hudobna! Ima deklarativne izjave in delovanje, vendar se vedno kupuje lubrikante vseh oblik. In spet nic! Pac ne zna (ni ji dano) biti zenska in to je to!«
10. »Če ne druga, je pa vredna greha.«

Animalistično dehumaniziranje žensk

V to kategorijo so uvrščene tiste objave, v katerih so ženske primerjane z živalmi oziroma obravnavane s pogosto žaljivimi izrazi za živali, s tem pa niso razumljene kot ljudje, pač pa so enačene z živalskostjo, torej biologijo, pripisujejo se jim nekatere lastnosti, ki so stereotipno pripisane nekaterim živalim. Kot ugotavlja Haslam (2006),⁶⁰ animalistično dehumaniziranje pomeni zanikanje človeških atributov, kot so moralnost, kompleksna čustva, zrelost, vljudnost ipd. Pomeni tudi nanašanje na ljudi z uporabo različnih bolj ali manj žaljivih živalskih izrazov. Tako so ljudje razumljeni kot manj človeški od drugih, z živalskim poimenovanjem se jim zmanjšuje »človeškost«, nikdar pa popolnoma ne odvzame.⁶¹ Obenem se s tem nakazuje, da osebe (v obravnavanem primeru ženske) niso kultivirane oziroma civilizirane, ampak delujejo bolj po navdihu ali celo impulzivno (na primer kača piči, kobila brčne itn.) in so torej neprimerne za politiko, kjer se pričakujejo premišljenost, taktičnost in drugo. Opaziti je, da gre za kategorijo nasilja nad ženskami v politiki, ki jo povzročitelji uporabljajo razmeroma pogosto, poleg tega pa se večkrat prepleta tudi z drugimi kategorijami, ki jih omenjava v pričujoči analizi. Predvsem gre za izbor živalskih izrazov (na primer »opica«, »kobila«, »kokoš«, kača) oziroma za izraze, ki se uporabljajo za žaljivo poimenovanje živali (denimo »prasica«, »kuzla« »svinja«). Takšni izrazi so pogosto uporabljeni v kombinaciji tistimi, ki se nanašajo na kognitivne sposobnosti žensk (na primer »neumna«, »glupa«, »zasukana«).

Primeri:

1. »Ne vem, če bo kaj s to trojansko kobilo....«
2. »Ni ravno telica, je pa kot ovca. Poslušna in zvesta svojemu nadšefu.«
3. »Sem romana tomc in 24.4. ne bom več žrla iz korita kot prasica«
4. »Fuuj podpornica rusije, ljudje ne nasedajte tej sprevrženo kuzli!«
5. »Ta je pa res zasukana kokoš.«
6. »Ko se bodo te kokoši med sabo zravsale, bo veselica gledat, kako bo perje frlelo«
7. »MK prava strupenjača«
8. »Kos, arogantna, vzvisena polna sovrastva. Se vprasam, je sploh zenska ali kaca, ker stalno sika. Ogabno.«
9. »Ti si ogabna svinja!«
10. »Kje je to vase zbiralisce.. S cigavim denarjem boste placali....ta najem...in vse stroške. In še to... opica si in opica boš ostala.«

60 Nick Haslam, »Dehumanization: An integrative review,« *Personality and Social Psychology Review* 10, št. 3 (2006): 252–64.

61 Jeroen Vaes, Maria Paola Paladino in Nick Haslam, »Seven clarifications on the psychology of dehumanization,« *Perspectives on Psychological Science* 16, št. 1 (2021): 28–32.

Nasilno utišanje žensk

V to kategorijo so uvrščene tiste objave, ki izražajo kakršnokoli obliko utišanja žensk, ker so si dovolile sodelovati v javnosti, politiki. Namen takšnih izjav je torej ženskam, ki so si drznile sodelovati v javnih diskusijah in/ali politiki, preprečiti govoriti, če je treba tudi z nasiljem. Odvzeti jim je treba glas, saj so ženske v politiki razumljene kot odvečne, kot tiste, ki ne bi smele imeti pravice govoriti in nastopati v javnosti in politiki, kot nevedne življenja, kot izmečki (denimo »škoda da so se uspele izognit kontracepciji«, »ni vredna življenja«). Zato takšnim ženskam pogosto grozijo z ukazovanjem (na primer »bodi tiho«, »tišina«, »utihni«), s pozivanjem k nasilnim dejanjem (denimo »plunite jo v ksiht«, »pretepsti bi jo bilo treba«, »zaprite jo nekam«) ali celo s smrtjo (na primer »pazi metek«, »umri«, »smodnik nastavit«). Gre za izjemno kompleksno kategorijo in po najinem mnenju zelo nevaren diskurz, saj so določene objave izjemno eksplicitne in zelo nazorno izražajo oblike nasilja, ki bi se naj izvajale nad ženskami z namenom utišanja.

Primeri:

1. »Za nekatere je prav škoda, da so se uspele izognit kontracepciji.«
2. »Utihni, skrij se nekam...vleči to evropsko plačo in bodi tiho!!! To je največ kar lahko storiš. Tako boš povzročila najmanj škode. Komunisti ste passe...«
3. »Pod kijklco bi vam morali smodnik nastaviti. Da vas odnese v vesolje.«
4. »Volitve se bližajo, a ne FaPutinka, si obrnila ploščo? Konflikt, pa to..naenkrat pa barbarska agresija...rdeče obleke pa ne boš slekla, dokler te ne razgalimo, a ne? Bljek...obračaš se hitreje kot veter...obrneš se v smer od kje pričakuješ, da boš kaj dobila...pazi...metek!!!«
5. »NI VREDNA ŽIVLJENJA----NESNAGA BRATUŠCA...«
6. »Plunite jo v ksiht.«
7. »Lepo prosim @MatejTonin @JernejVrtovec @jcgiclerkralj a jo lahko do 24. aprila nekam zaprete.....«
8. »Tonin, dej jo utsaj, ce hocte NSiju dobr«
9. »Škoda sonca, da po tebi sveti.«
10. »Upam, da ji roko kdo v studiu tako stisne, kot jo je Martin Krpan Turku Brdavsu. Da ji kri spricne izza nohtov.«

Ženske kot tujke in/ali pripadnice različnih ogrožajočih skupin

V to kategorijo so uvrščene objave, ki ženske obravnavajo kot pripadnice različnih skrajnih ali celo terorističnih skupin (na primer »islamistka«, »teroristka«) oziroma kot pripadnice različnih totalitarizmov (»fašistka« ali »komunajzarca«), čeprav gre v resnici za političarke, ki zagovarjajo vrednote političnega pola levo od sredine; tudi kot tujke v lastni državi, kot pripadnice ogrožajočih in/ali manjvrednih skupin ali celo kot tiste, ki aktivno delujejo proti lastnemu narodu (denimo »protislovenka«). Razumljene so kot izdajalke oziroma sovražnice lastnega (beri večinskega) naroda

(na primer »izdajalka«, »sovražnica naroda«, »sovraži Slovence«) ali pa kot tujke, kot nedržavljanke Slovenije oziroma kot vsiljivke (denimo »tujka«, »makedonka«, »golazen južnjaška«). Primeri takšnih objav kažejo, da njihovi avtorji merijo predvsem na narodnostno in/ali etnično pripadnost žensk, njihovo veroizpoved ali religijo in jih problematizirajo prav iz tega razloga. Tarče takšne oblike nasilja so predvsem tiste ženske v politiki, katerih priimki se končajo s končnico »-ić«, oziroma tiste, ki nimajo tradicionalno slovenskih imen in/ali priimkov (na primer »Stojmenova«, »Joveva«). Te so v njihovem diskurzu avtomatično označene kot sovražnice slovenskega naroda in države.

Primeri:

1. »Od kod si pa ti res doma?da zajebavas slovence. da te ni sram«
2. »Fašistka tfajon! Ostalih sedemdeset spolov ali kolikor jih pač je, pa enostavno ignorirate! Mussolini bi bil ponosen na vas!«
3. »Ta golazen južnjaska naj gre nazaj v svojo državo svoje obsojat.«
4. »Blablablablablaba...komunisticno teslo«
5. »Janez (ninnan951@gmail.com) mi sporoča. Ker mi je pisal na služben mail, delim: Hvaležna ti bo Makedonija. Tvoje izjave,, (v PIRKOVIČEVI oddaji so me šokirale, ker so PROTISLOVENSKE, NEUMNE, PRIMITIVNE,,) TVOJA KULTURA JE MAKEDONSKA, NE VEŠ KAJ, KDO, ZAKAJ SI. Strokovno si zaostala, zato se vključuješ v politiko SD, da bi delala k... [...] Prosim, odidi v svojo deželo, ki je lepa. Tam živi in tam poučuj nevednosti. Prepusti Slovenijo SLOVENCEM, kot ti jaz prepuščam Makedonijo.«
6. »Še ena, ki sovraži Slovence in vse kar je slovenskega. A res nimajo spodobnega novinarja na RTV? Pa ljudje božji, mi to plačujemo 100 mio eur na leto.«
7. »Od kdaj so pa Makedonci v Evropskem parlamentu?«
8. »Pojdi se klanjat na Titekov grob, komunajzarca! Zlagana kot vsa stranka SD!«
9. »No, pa naj da tanci burko gor, da zakrije svoj komunistični videz.«
10. »Gospa, leto nazaj ste bila nepismena kar se slovenščine tiče, danes pa najpametnejša«

Diskusija

Statistična analiza zbranih podatkov je pokazala, da je večina avtorjev nasilnih objav moških, kar se sklada z ugotovitvami podobnih raziskav iz tujine, ki ugotovljajo, da so povzročitelji nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih (v našem primeru na družbenem omrežju X) v večji meri moški, čeprav so povzročiteljice lahko tudi ženske.⁶² Analiza je pokazala, da je bilo moških, ki so uporabljali nasilen, mizogin, žaljiv in sovražen diskurz skoraj 70 odstotkov, medtem ko je bilo

⁶² Krook, »Violence against women in politics.« Krook in Restrepo Sanín, »Gender and political violence in Latin America.« Lewis, Rowe in Wiper, »Online abuse of feminists.«

žensk približno 16 odstotkov, kar je po najinem mnenju razmeroma visok delež. Prav tako ugotavlja, da je delež nasilnih uporabniških profilov, ki sva jih klasificirala kot nedoločljive, visok, saj je takih profilov 14 odstotkov. Pri takšnih uporabniških profilih se pojavlja vprašanje, za kakšne profile gre – ali so resnični, ki jih na družbenem omrežju X uporabljajo resnične osebe, vendar za potrebe lastne anonimizacije uporabijo izmišljeno prikazno ime in uporabniško sliko, ali pa gre za neresnične profile, ki jih uporabljajo boti. Distinkcija med resničnimi in neresničnimi uporabniškimi profili je namreč izjemno pomembna, saj lahko z njihovo analizo ugotovimo, ali so povzročitelji nasilja nad ženskami v politiki resnične osebe ali pa so nasilne objave proizvod neresničnih uporabnikov družbenega omrežja. Pričujoča analiza profilov pokaže, da je delež resničnih profilov v obravnavanem primeru relativno visok in znaša dobrih 50 odstotkov. Po drugi strani je neresničnih profilov nekaj manj kot 25 odstotkov, nekaj več kot 25 odstotkov pa je tistih, za katere na podlagi uporabljene metodologije (uporabniško ime in slika) ni mogoče določiti, ali gre za resnični ali neresnični uporabniški profil. Rezultati so presenetljivi, saj sva pričakovala, da bo neresničnih uporabniških profilov in tistih, katerih resničnosti se ne da določiti, več kot resničnih. Raziskave⁶³ namreč kažejo, da je uporaba neresničnih in anonimiziranih uporabniških profilov na omrežju X pogosta in da se uporabniki in uporabnice pogosto odločijo za uporabo profilov, s katerimi zakrijejo svojo pravo identiteto. Z uporabo takšnih profilov je izvajanje diskurzivnega nasilja na družbenem omrežju veliko lažje in hkrati težje ulovljivo, saj so povzročitelji z uporabo neresničnih profilov varni pred javnim razkritjem svoje identitete. Poudariti je treba, da se večina nasilnega in mizoginega diskurza pojavlja v komentarjih in ne v izvornih objavah, kar je pričakovano, saj se na omrežju X večina komunikacije odvije ravno v komentarjih pod izvornimi objavami. V pričujoči analizi sva diskurzivno nasilje nad ženskami v politiki na družbenem omrežju X le v 6 odstotkih opazila v izvornih objavah, preostalih 94 odstotkov pa v komentarjih pod posameznimi objavami.

Ugotavlja, da so tarče nasilja nad ženskami v politiki na družbenem omrežju X večinoma političarke t. i. levega političnega pola,⁶⁴ saj jih je izmed 16 političark, ki sva jih zaznala kot tarče nasilja, kar 13 (81 odstotkov) pripadalo strankam levega političnega pola, 3 (19 odstotkov) pa strankam desnega političnega pola. Na prvih štirih mestih so se, kot je razvidno iz podatkov zgoraj, znašle Tanja Fajon, Alenka Bratušek, Urška Klakočar Zupančič in Lidija Divjak Mirnik, vse iz strank, ki jih v slovenskem političnem prostoru uvrščamo v sredino in levo od sredine, medtem ko je peto mesto zasedla Ljudmila Novak, ki je bila med predstavnicami političark z desnega pola

63 Lewis, Rowe in Wiper, »Online abuse of feminists,« *British Journal of Criminology* 57, št. 6 (2017): 1462–81. Jessica West, »Cyber-Violence Against Women. Battered Women's Support Services,« World Health Organization (2002). World report on violence and health: Summary. World Health Organization (2014). Nicole Etherington, *Cyber misogyny. Learning Network Brief (28)* (London, Ontario: Learning Network, Centre for Research and Education on Violence Against Women and Children, 2015).

64 Čeprav lahko politično orientacijo razumemo v okviru različnih dimenzij, za potrebe pričujoče analize uporabljava najpogostejšo klasifikacijo politične orientacije – kot političnega spektra od leve proti desni, ki je pogosto vizualiziran z geometričnimi osmi, ki ustrezajo posamezni politični usmeritvi (Heywood, 2021). Poleg tega je dimenzija levo–desno ena največkrat uporabljenih dimenzij za merjenje družbenih, političnih in ekonomskih položajev.

najpogosteje tarča nasilnih objav in komentarjev. Rezultati političnih orientacij tarč nasilja so bili pričakovani, saj raziskave, ki se ukvarjajo z analizo slovenskih uporabnic in uporabnikov omrežja X, ugotavljajo, da so uporabnice in uporabniki omrežja, ki pripadajo desnim političnim opcijam ali so njihovi podpornice in podporniki, sicer redkejši kot pripadnice in pripadniki levega političnega pola, vendar pa so prvi veliko bolj aktivni in vplivni⁶⁵ ter izvajajo več aktivnosti, usmerjenih proti pripadnicam in pripadnikom oziroma podpornicam in podpornikom levega političnega pola. Tudi hiter pregled uporabniških imen povzročiteljev pokaže, da gre večinoma za podpornike desnega političnega pola, katerih namen je, da v svojih objavah diskreditirajo in napadajo aktivne političarke, ki pripadajo predvsem strankam levega političnega pola. Ugotavlja tudi, da tarče niso le pripadnice strank levega političnega pola, pač pa tudi političarke, ki so v svojem delovanju izjemno aktivne, ki imajo praviloma visoko podporo javnosti, ki so pripadale novim strankam in ki so v predvolilnem času aktivno sodelovale pri mobilizaciji volilnega telesa. Te političarke v pričujoči analizi imenujeva »nevarne političarke« oziroma, morda bolje, »ogrožujoče političarke«, saj gre za ženske, ki s svojim družbenopolitičnim delovanjem ogrožajo nekatere močne politične položaje moških in zato zanje predstavljajo nevarnost. Kot take jih je zato treba utišati in uporabiti najrazličnejše načine za njihovo popolno diskreditacijo in popolno izključitev iz politike. Povzročitelji takšnega nasilja predvidevajo, da jih bodo tako lahko odvrnili od aktivnega političnega udejstvovanja, kar jim, kot nakazujejo nekatere raziskave,⁶⁶ pogosto tudi uspe. V najini analizi pa je predvsem zanimiv primer Ljudmile Novak, ki je bila prav tako kot političarke levega političnega pola tarča napadov in nasilja podpornic in podpornikov strank desnega političnega pola, tudi podpornikov stranke Nova Slovenija – krščanski demokrati, ki ji pripada sama. Analiza diskurza pokaže, da je razlog za to predvsem v delovanju Ljudmile Novak med njenim mandatom poslanke in evropske poslanke, ko so se njena osebna stališča o določenih političnih in družbenih temah razlikovala od uradnih stališč stranke, ki ji pripada. Ugotovimo lahko, da so v njenem primeru eni od glavnih vzrokov, da je postala žrtev diskurzivnega nasilja na družbenih omrežjih, predvsem nepokoravanje trenutni vodilni garnituri stranke, izražanje nekoliko drugačnih stališč, pogledov in mnenj ter razhajanje teh s stališči povzročiteljev. Torej gre za strankarsko neposlušnost oziroma izražanje stališč, ki se razlikujejo od stališč stranke oziroma strankarskih koleg in kolegic. Takšna stališča so razumljena kot »odklonska« in drugačna, ženske, ki jih izražajo, pa so označene kot nepripadne stranki⁶⁷ in zato kaznovane oziroma odrinjene ne le s strani uporabnic in uporabnikov družbenih omrežij pač pa tudi članic in članov lastne stranke.⁶⁸

65 Bojan Evkoski, Igor Mozetič, Nikola Ljubešič in Petra Kralj Novak, »A Slovenian retweet network 2018–2020,« *Information Society* (2020). Bojan Evkoski, Igor Mozetič, Nikola Ljubešič in Petra Kralj Novak, »Community evolution in retweet networks,« *Plos One* 16, št. 9 (2021).

66 Krook, »Violence against women in politics,« Kuperberg, »Incongruous and illegitimate.«

67 Krook, »Violence against women in politics.«

68 Juliana Restrepo Sanín, »Violence against women in politics.«

Rada bi opozorila še na primera drugih političark z desnega političnega pola, ki sta bili vključeni v analizo nasilja nad ženskami v politiki, na Romano Tomc in Aleksandro Pivec. Za obe sva namreč pričakovala, da bosta kot političarki, aktivni v predvolilni kampanji, deležni določene mere nasilnega diskurza na omrežju X. V raziskavi sva zasledila zgolj pet nasilnih objav oziroma komentarjev, ki so bili usmerjeni proti Romani Tomc, medtem ko kljub velikemu številu javnih nastopov nisva našla nobene nasilne objave oziroma komentarja, ki bi bila usmerjena proti Aleksandri Pivec. Hitra analiza objav avtorjev nasilnega diskurza, usmerjenega proti Romani Tomc, je pokazala, da so bili avtorji podporniki levega političnega pola, ki so izražali svoje nestrižanje s političnimi stališči te političarke kot pripadnice največje stranke na desnem političnem polu. Ugotavlja, da so tudi podporniki oziroma pripadniki levega političnega pola lahko povzročitelji nasilja nad ženskami v politiki, vendar se to dogaja redko, prav tako pa njihov diskurz ni tako nasilen, kot je nasilen diskurz pripadnikov in podpornikov desnega političnega pola.

Analiza žrtev nasilja nad ženskami v politiki pokaže, da je kar 13,7 odstotka nasilnih objav in komentarjev usmerjenih v ženske v politiki na splošno in ne v specifično političarko. Gre za razmeroma visok delež, ki dokazuje, da namen nasilja nad ženskami v politiki pogosto ni le diskreditacija specifične političarke, pač pa zatiranje in utišanje žensk kot skupine. Analiza diskurza takšnih objav pokaže, da so ženske na splošno razumljene kot neprimerne za delovanje v politiki, kot tiste, ki bi morale ostati doma in se osredotočati na skrb za dom, družino, kot vsiljivke v politiki, ki s svojim delovanjem ogrožajo politično delovanje moških in kot take zanje predstavljajo nevarnost. Takšne objave in komentarji jasno prikažejo osplošno naravo nasilja nad ženskami v politiki, saj so pogosto usmerjeni proti ženskam izključno zaradi njihovega spola; razlog za to je torej v tem, da so ženske, ki so si drznile vstopiti v prostor, ki ga tradicionalno obvladujejo moški, zato praviloma ogrožajo njihov položaj in privilegije, po mnenju najradikalnejših med njimi pa jim bi moral biti vstop v to polje vsaj omejen, če že ne popolnoma prepovedan, vsekakor pa ga ne bi smeli spodbujati. Politika se v teh krogih zato pogosto razume kot področje, kjer za ženske ni prostora in kjer so te nezaželeni ter pogosto obravnavane kot neenakovredne moškim. Nasilje se tako pogosto uporablja kot orodje za izključevanje žensk iz politike, predvsem družbena omrežja pa so postala odlična platforma za javno diskreditacijo in poniževanje žensk. S pomočjo objav na družbenih omrežjih lahko povzročitelji namreč nekaznovano izvajajo hude oblike nasilja in mizoginije, s pomočjo katerih ženske naredijo nevidne in nesposobne za opravljanje političnih aktivnosti (Kuperberg, 2018). Nasilje se torej izkaže kot odlično orodje za izključevanje, diskreditacijo in odiranje žensk iz sfere politike in javnosti v sfero doma in zasebnosti.

Z analizo diskurza, uporabljeno za preučitev nasilnih objav in komentarjev, jasno prikaže različne oblike izražanja nasilja nad ženskami v politiki, ki sva jih klasificirala v sedem najpogostejših kategorij: 1) ženske kot vsiljivke: neprimerne in nesposobne za delovanje v političnem polju; 2) domestifikacija žensk; 3) objektivizacija

žensk; 4) seksualizacija žensk; 5) animalistično dehumaniziranje žensk; 6) utišanje žensk in 7) nacionalistični napadi na ženske zaradi nacionalne pripadnosti, izvora, imena in/ali priimka ipd.

Podrobnejša analiza objav in komentarjev pokaže, da uporabljena kategorizacija nikakor ni univerzalna, pač pa se kategorije med seboj tesno prepletajo, posamezne objave in komentarji pa bi lahko bili uvrščeni v več kategorij hkrati in jih je zato pogosto težko uvrstiti zgolj v eno kategorijo. Diskurz v objavah in komentarjih je pogosto izjemno ekspliciten, žaljiv, agresiven, nasilen in mizogin, kar se kaže v uporabi ne le spolno, pač pa na splošno čustveno obremenjenega jezika povzročiteljev. Povzročitelji so v svojih objavah in komentarjih pogosto zelo nazorni pri izražanju svojega nestrpnosti s stališči žensk v politiki, diskurz pa na trenutke postane že odkrito nevaren in strah vzbujajoč. To je razvidno predvsem iz objav, ki ženskam grozijo s smrtjo, jih primerjajo z živalmi ali pa uporabljajo žaljive izraze, ki se nanašajo ne samo na posamezne političarke, ampak na ženske v politiki na splošno. Čeprav sva v vsaki kategoriji predstavila po deset reprezentativnih primerov, ugotavljava, da sta kategoriji, v katerih se pojavlja največ primerov nasilja nad ženskami, objektivizacija in seksualna objektivizacija žensk. Takšen diskurz ženske odkrito vidi kot objekt seksualne želje, njihovo delovanje reducira na zunanji videz in način oblačenja ter jih razume kot nekaj manjvrednega in kot nesposobne opravljanja politične funkcije. Namen takih nasilnih in mizoginih objav pa ni le neposredno vplivati na političarke, pač pa posredno tudi na vse tiste ženske, ki še ne delujejo v javnosti in/ali politiki ali pa se za vstop vanjo šele odločajo. Z izvajanjem diskurzivnega nasilja nad ženskami v politiki se namreč lahko ženske učinkovito odvrča od aktivnega političnega sodelovanja in se jim tako preprečuje vstop v politiko.

Zaključek

V pričujoči raziskavi na konkretnih primerih diskurza na družbenem omrežju X ugotavljava, da so objave in komentarji, usmerjeni proti ženskam v politiki, izjemno agresivni, mizogini in nasilni. Objave in komentarji so večinoma naperjeni proti politično aktivnim ženskam, ki pripadajo strankam levega političnega pola ali so njihove podpornice, prihajajo pa od povzročiteljev, ki so večinoma pripadniki ali podporniki strank desnega političnega pola. V nekaterih primerih so tarče nasilja lahko tudi ženske z desnega političnega pola, povzročitelji pa z levega ali desnega političnega pola, vendar so takšni primeri redki in manj nasilni ter mizogini. Nasilje nad ženskami v politiki predstavlja visoko oviro za politično participacijo žensk, zaradi nekaznovanosti in njegove razširjenosti pa ženske tako nasilje pogosto razumejo kot ceno, ki jo morajo plačati, če želijo (so) delovati v politiki.⁶⁹ Po najinem mnenju je to tudi eden pomembnejših razlogov, zakaj se ženske bolj množično ne odločajo za vstop v politiko. Nasilje,

69 Mona Lena Krook in Juliana Restrepo Sanin, »The cost of doing politics? Analyzing violence and harassment against female politicians,« *Perspectives on Politics* 18, št. 3 (2020): 740–55.

do katerega prihaja na družbenih omrežjih, namreč ni le pogosto anonimizirano in izrazito nekaznovano, pač pa se večkrat opravičuje z argumentom svobode govora. Ravno ta argument in dejstvo, da do njega prihaja na družbenem omrežju, sta tista, zaradi katerih se na nasilje nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih pogosto ne opozarja oziroma se ga ne obravnava kot nečesa nevarnega, kar lahko ima za ženske v politiki nadvse resne posledice.

Kot prikaževa v pričujoči raziskavi (in kot potrjujejo tudi tuje raziskave) gre namreč za izjemno nevarno obliko nasilja, katere namen je vzbujanje strahu, sramotenje, utišanje, mržnja in vzpostavljanje nadzora nad ženskami. Vplivi in posledice takšnih dejanj, ki so jih analizirali tudi v raziskavi IPU iz leta 2018,⁷⁰ so daljnosežni in negativno vplivajo ne le na politično participacijo in aktivnost žensk, pač pa tudi na njihova zasebna življenja. Ženske so namreč zaradi nasilja pretresene in šokirane in posledično niso zmožne normalno opravljati svojega političnega dela. Nekatere se zaradi strahu pred nasiljem izogibajo javnim nastopom ali pa so zelo previdne pri izražanju lastnih političnih stališč v javnih razpravah. Poleg tega v podobnih raziskavah opažajo, da se ženske, ko so tarča nasilja na družbenih omrežjih, pogosto umaknejo iz sodelovanja na teh platformah, izbrišejo uporabniške profile oziroma na njih ne sodelujejo več aktivno.

Zaznan in prikazan diskurz pogosto močno vpliva na delovanje žensk v politiki ne le na individualni, ampak tudi na kolektivni ravni, saj je, kot pravi Mona Lena Krook (2020), namen takšnih dejanj izganjanje žensk iz politike, kar predstavlja grozno tudi za demokratične procese. To je ena od stvari, ki jo moramo imeti v mislih pri nadaljnjem raziskovanju predstavljene problematike. Poleg tega je treba na to obliko nasilja začeti javno opozarjati in nasilni diskurz obsojati, sankcionirati in ga ne opravičevati z argumentom svobode govora. Zaradi izrazite podraziskanosti nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih je treba opraviti več obsežnejših raziskav, ki ne bodo osredotočene le na političarke, pač pa na ženske v politiki na splošno. Pričujoča analiza je namreč v Sloveniji eden redkih, če ne edini manjši projekt na tem področju, ki je šele začrtal smeri raziskovanja in se srečal z nekaterimi pomembnejšimi omejitvami.

Prva izmed omejitev je zagotovo ročno zbiranje podatkov in s tem povezana velikost vzorca, ki sva ga uporabila v analizi. Kot sva že omenila, sva objave in komentarje na omrežju X zbirala ročno, torej brez pomoči računalniških programov ali temu namenjenih podatkovnih vmesnikov. Raziskave omrežja X⁷¹ so pogosto opravljene s pomočjo t. i. vmesnika Twitter API, pri čemer lahko podatkovni znanstveniki zajamejo vse objave, poobjave in komentarje v določenem jeziku in določenem časovnem obdobju, s tem pa pridobijo veliko večji in bolj reprezentativen vzorec (namesto nekaj sto lahko pridobimo nekaj deset tisoč objav in komentarjev za isto časovno obdobje). V pričujočem primeru gre za uvodno raziskavo in, kolikor nama je znano, edino v Sloveniji, zato sva z njo želela šele načrtati načine in metode raziskovanja na družbenem omrežju X.

70 Inter-Parliamentary Union, Issue Brief: Sexism, harassment and violence against women parliamentarians. Inter-Parliamentary Union, 2018.

71 Rok Smrdelj, *Konstrukcija begunske krize v Sloveniji z vidika hibridnega medijskega sistema: doktorska disertacija* (Ljubljana, 2022).

Drugo omejitev, s katero sva se soočila pri raziskavi, vidiva v terminološki opredelitvi nasilja. Dejstvo je namreč, da je nasilje nad ženskami v politiki novonastali termin, ki se v znanstveni literaturi uporablja šele zadnjih nekaj let in je kot tak še neutrjen in pogosto nepoznan oziroma neuporablján. Ugotavljava namreč, da raziskovalke in raziskovalci uporabljajo različno terminologijo za poimenovanje enake oblike nasilja (denimo nasilje nad ženskami v politiki, politično nasilje nad ženskami, sovražni govor, spolno zaznamovano nasilje v politiki ipd.), kar prispeva k precejšnji zmedbi pri iskanju sorodnih že opravljenih raziskav. Poleg tega se termin »nasilje nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih« v Sloveniji praktično (še) ne uporablja, zato takšno nasilje ni razumljeno kot posebna oblika, ki je v družbi (in politiki) vedno pogosteje prisotna in lahko ima izjemno hude posredne in neposredne učinke na ženske v politiki.

Ravno v posledicah za tarče nasilja vidiva še eno od omejitev pričujoče raziskave. Z raziskavo sva sicer odprla polje raziskovanja nasilja nad ženskami v politiki na družbenih omrežjih in pokazala, kako mizogin, nasilen, seksističen in agresiven je lahko diskurz na družbenem omrežju X. Pokazala sva tudi, kdo so največkrat povzročitelji, proti komu je nasilje usmerjeno in kdo so najpogostejše tarče takšnega nasilja, ter poskušala klasificirati diskurz v sedem različnih kategorij. Kljub vsemu pa v raziskavi ne analizirava in ne poudarjava morebitnih posledic takšnega nasilja za ženske, ki želijo aktivno sodelovati v politiki in ki jih navajajo nekatere tuje raziskave.⁷² Ker so izvedba intervjujev s tarčami nasilja, analiza posledic nasilja nad ženskami v politiki in načini spoprijemanja z njimi ključni za poglobljeno raziskovanje tega fenomena, ugotavljava, da je to nadaljnja smer raziskovanja na tem področju, ki se jo kaže v prihodnje lotiti. Le z vpogledom v posledice bomo lahko to vrsto nasilja bolj celostno razumeli.

Viri in literatura

Literatura

- Antić Gaber, Milica in Jure Skubic. »Spolno zaznamovano nasilje in mizoginija usmerjena proti ženskam v politiki na družbenih omrežjih.« V: Ignjatović, Mirosljub, Aleksandra Kanjuo-Mrčela in Roman Kuhar (ur.). *Socio-ekološka transformacija: Slovensko sociološko srečanje: Ljubljana, 4. in 5. november 2022*, 181–86.
- Ballington, Julie (ur.). *Equality in Politics: A Survey of Women and Men in Parliaments. No. 54*. Inter-parliamentary union, 2008.
- Ballington, Julie. »Turning the Tide on Violence against Women in Politics: How Are We Measuring Up?.« *Politics & Gender* 14, št. 4 (2018): 695–701.
- Barber, Nigel. »Objectification Is a Basic Aspect of Male Sexuality.« *Psychology Today* (2022).
- Barker, Kim in Olga Jurasz. »Online violence against women as an obstacle to gender equality: A critical view from Europe.« *European Equality Law Review*, št. 1 (2020): 47–60.
- Barlett, Christopher in Sarah M. Coyne. »A meta-analysis of sex differences in cyber-bullying behavior: The moderating role of age.« *Aggressive Behavior* 40, št. 5 (2014): 474–88.

72 Krook, »Violence against women in politics.« Krook, *Violence against Women in Politics*. Kuperberg, »Intersectional violence against women in politics.« Flavia Biroli, »Violence against women and reactions to gender equality in politics.« *Politics & Gender* 14, št. 4 (2018): 681–85.

- Birolì, Flavia. »Violence against women and reactions to gender equality in politics.« *Politics & Gender* 14, št. 4 (2018): 681–85.
- Carter Anand, Janet, Bagga Bjerger in Ulrika Järkestig-Berggren. »Perspectives on violence.« *Nordic Social Work Research* 10, št. 2 (2020): 95–99.
- Connell, Robert William. *Masculinities*. Routledge, 2020.
- Dunmire, Patricia L.. »Political discourse analysis: Exploring the language of politics and the politics of language.« *Language and Linguistics Compass* 6, št. 11 (2012): 735–51.
- ElSherief, Mai, Elizabeth Belding in Dana Nguyen. »#notokay: Understanding gender-based violence in social media.« *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* 11, št. 1 (2017): 52–61.
- Etherington, Nicole. *Cyber Misogyny. Learning Network Brief (28)*. London, Ontario: Learning Network, Centre for Research and Education on Violence Against Women and Children, 2015.
- Evkoski, Bojan, Igor Mozetič, Nikola Ljubešić in Petra Kralj Novak. »A Slovenian retweet network 2018–2020.« *Information Society* (2020).
- Evkoski, Bojan, Igor Mozetič, Nikola Ljubešić in Petra Kralj Novak. »Community evolution in retweet networks.« *Plos One* 16, št. 9 (2021).
- Farrington, David P. »Cross-national comparative research on criminal careers, risk factors, crime and punishment.« *European Journal of Criminology* 12, št. 4 (2015): 386–99.
- Galtung, Johan. »Violence, peace, and peace research.« *Journal of Peace Research* 6, št. 3 (1969): 167–91.
- Haslam, Nick, Steve Loughnan in Elise Holland. »The psychology of humanness.« *V: Objectification and (De)Humanization: 60th Nebraska Symposium on Motivation*, 25–51. New York: Springer, 2013.
- Haslam, Nick. »Dehumanization: An integrative review.« *Personality and Social Psychology Review* 10, št. 3 (2006): 252–64.
- Hay, Colin. »Political discourse analysis: The dangers of methodological absolutism.« *Political Studies Review* 11, št. 3 (2013): 321–27.
- Hearn, Jeff R.. *The Violences of Men: How Men Talk about and How Agencies Respond to Men's Violence to Women*. SAGE Publications Ltd., 1998.
- Heflick, Nathan A., Jamie L. Goldenberg, Douglas P. Cooper in Elisa Puvia. »From women to objects: Appearance focus, target gender, and perceptions of warmth, morality and competence.« *Journal of Experimental Social Psychology* 47, št. 3 (2011): 572–81.
- Henry, Nicola in Anastasia Powell. »Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research.« *Trauma, Violence, & Abuse* 19, št. 2 (2018): 195–208.
- Henry, Stuart. »What is school violence? An integrated definition.« *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 567, št. 1 (2000): 16–29.
- Herrenkohl, Todd, Eugene Aisenberg, James Herbert Williams in Jeffrey M. Jensen (ur.). *Violence in Context: Current Evidence on Risk, Protection, and Prevention*. Oxford Academic, 2011.
- Heywood, Andrew. *Political Ideologies: An Introduction*. Bloomsbury Publishing, 2021.
- Holm, Malin. »Violence against women in politics: Emerging perspectives, new challenges.« *European Journal of Politics and Gender* 3, št. 2 (2020): 295–97.
- Iadicola, Peter in Anson Shupe. *Violence, Inequality, and Human Freedom*. Rowman & Littlefield Publishers, 2012.
- Imbusch, Peter. »The concept of violence.« *International Handbook of Violence Research*, 13–39. Dordrecht: Springer Netherlands, 2003.
- Inter-Parliamentary Union, Issue Brief: Sexism, harassment and violence against women parliamentarians. Inter-Parliamentary Union, 2018.
- Kalin Golob, Monika, Aleksandra Kanjuo Mrčela, Karmen Šterk in Jasna Mikić. »Še vedno drugi spol? Analiza poročanja o volilni kampanji pomlad 2018.« *Javnost-The Public* 25, št. 1 (2018): S34–S51.
- Kander Englander, Elizabeth L. *Understanding Violence*. Routledge, 2017.

- Kantola, Johanna in Judith Squires. »The new politics of equality.« *New Directions in Political Science: Responding to the Challenges of an Interdependent World*, 89–108 (2010).
- Krook, Mona Lena in Juliana Restrepo Sanin. »Gender and political violence in Latin America. Concepts, debates and solutions.« *Política y gobierno* 23, št. 1 (2016): 127–62.
- Krook, Mona Lena in Juliana Restrepo Sanin. »The cost of doing politics? Analyzing violence and harassment against female politicians.« *Perspectives on Politics* 18(3) (2020): 740–55.
- Krook, Mona Lena. »Violence against women in politics.« *Journal of Democracy* 28, št. 1 (2017): 74–88.
- Krook, Mona Lena. *Violence against Women in Politics*. Springer International Publishing, 2020.
- Krug, Etienne G., James A. Mercy, Linda L. Dahlberg in Anthony B. Zwi. »The world report on violence and health.« *The Lancet* 360, št. 9339 (2002): 1083–88.
- Kumar, Priya, Anatoliy Gruzd in Philip Mai. »Mapping out violence against women of influence on Twitter using the cyber–lifestyle routine activity theory.« *American Behavioral Scientist* 65, št. 5 (2021): 689–711.
- Kuperberg, Rebecca. »Incongruous and illegitimate: Antisemitic and Islamophobic semiotic violence against women in politics in the United Kingdom.« *Journal of Language Aggression and Conflict* 9, št. 1 (2021): 100–26.
- Kuperberg, Rebecca. »Intersectional violence against women in politics.« *Politics & Gender* 14, št. 4 (2018): 685–90.
- Lewis, Ruth, Michael Rowe in Clare Wiper. »Online abuse of feminists as an emerging form of violence against women and girls.« *British Journal of Criminology* 57, št. 6 (2017): 1462–81.
- Masullo Chen, Gina, Paromita Pain, Victoria Y. Chen, Madlin Mekelburg, Nina Springer in Franziska Troger. »‘You really have to have a thick skin’: A cross-cultural perspective on how online harassment influences female journalists.« *Journalism* 21, št. 7 (2020): 877–95.
- NDI. *Ending Online Violence Against Women in Politics*. <https://www.ndi.org/ending-online-violence-against-women-politics> (2016).
- Nussbaum, Marta. *Sex and social justice*. Oxford University Press, 1999.
- Patchin, Justin W. in Sameer Hinduja. »Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying.« *Youth Violence and Juvenile Justice* 4, št. 2 (2006): 148–69.
- Peterson, Jillian in James Densley. »Cyber violence: What do we know and where do we go from here?.« *Aggression and Violent Behavior* 34 (2017): 193–200.
- Podreka, Jasna. »Odsotno spolno zaznamovane perspektive v sodobnih razpravah o nasilju nad ženskami.« *ars & humanitas* 12, št. 1 (2018): 26–55.
- Restrepo Sanin, Juliana. »Violence against women in politics: Latin America in an era of backlash.« *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 45, št. 2 (2020): 302–10.
- Safe.si, »Spletno nasilje.« <https://safe.si/nasveti/spletno-in-mobilno-trpinjenje/spletno-nasilje>. Pridobljeno 15. 7. 2024.
- Schwartz, Martin D.. »The past and the future of violence against women.« *Journal of Interpersonal Violence* 20, št. 1 (2005): 7–11.
- Smrdelj, Rok. *Konstrukcija begunske krize v Sloveniji z vidika hibridnega medijskega sistema: doktorska disertacija*. Ljubljana: Smrdelj, 2022.
- Strossen, Nadine. *Defending pornography: Free Speech, Sex, and the Fight for Women’s Rights*. NYU Press, 2024.
- Szymanski, Dawn M., Lauren B. Moffitt in Erika R. Carr. »Sexual objectification of women: Advances to theory and research 1ψ7.« *The Counseling Psychologist* 39, št. 1 (2011): 6–38.
- Šimonović, Dubravka. *Violence against Women in Politics. Expert Group Meeting Report & Recommendations, 8-9 March 2018*. New York, 2018.
- Vaes, Jeroen, Maria Paola Paladino in Nick Haslam. »Seven clarifications on the psychology of dehumanization.« *Perspectives on Psychological Science* 16, št. 1 (2021): 28–32.
- Van Dijk, Teun. *Discourse Studies: a Multidisciplinary Introduction*. SAGE Publications, 2011.

- Van Sant, Kristina, Rolf Fredheim in Gundars Bergmanis-Korats. »Abuse of power: Coordinated online harassment of Finnish government ministers.« Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence. <https://stratcomcoe.org/pdfs> (2021).
- West, Jessica. »Cyber-Violence Against Women. Battered Women's Support Services.« World Health Organization.(2002).
- Wodak, Ruth, »Dilemmas of discourse (analysis).« *Language in Society* 35, št. 4 (2006): 595–611.
- *World report on violence and health: Summary.* World Health Organization (2014).
- Žižek, Slavoj. *Nasilje.* Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo, 2007.

Jure Skubic, Milica Antić Gaber

VIOLENCE AGAINST WOMEN IN POLITICS ON THE X SOCIAL NETWORK: A NEW WAY OF EXPRESSING THE OLD FORMS OF VIOLENCE?

SUMMARY

The following contribution analyses the pressing issue of violence against women in politics on social networks and focuses on its incidence, particularly on the X social network. We note that in recent years, social networks have become prominent platforms for the (re)production of violence against women in politics, mainly due to the rapid development of information and communication technologies and the internet. Thus, instead of democratising society and politics (as expected), they have started to do the opposite. Social networks (with the X network at the forefront) have become the so-called “hot spots”, i.e. places where misogyny, threats, and violence are often present and directed against women holding publicly visible positions and where violence against women in politics is a particularly acute problem.

Apart from the article by Antić Gaber and Skubic (2022), the present contribution is one of the first in Slovenia to attempt to define violence against women in politics on social media in a comprehensive terminological and conceptual manner. It is a fact that violence against women in politics represents a specific concept that has only emerged in the scientific literature in the last few years and is, as such, not yet broadly accepted in society (and sometimes even in academia), although it defines a form of violence that is extremely dangerous for women in the public sphere, who are its most frequent targets. It can also have far-reaching consequences for the functioning of modern democracies. Moreover, it also appears on social networks, where extremely violent and misogynistic discourse against women who choose to become active in politics is often present and acceptable under the guise of the freedom of speech and protected by anonymity.

The present contribution is a response to the socio-political developments in Slovenia in the spring of 2022 when the last national elections were held. During the

pre-election period and the election campaign, we witnessed the active participation of female politicians and strong mobilisation of civil society movements, also led by women. All of this led to an extremely heated, often violent and misogynistic discussion on social networks (especially the X social network) aimed against women, especially female politicians (representing the focus of our research), political party leaders, journalists, civil society movement leaders, and other socio-politically exposed women. We have used critical discourse studies and social network research to conduct a quantitative and qualitative analysis of the X social network and the prevailing political discourse in the pre-election period, thus identifying the cultural, social, and political characteristics of the political discourse on the X network in Slovenia. By analysing 299 hand-picked concrete examples, we have established that the authors of violent posts are mostly men. This corresponds to the findings of similar research from abroad, revealing that the perpetrators of violence against women in politics on social networks (in our case, on the X social network) are predominantly male, although women can also be among them. Furthermore, we have established that the proportion of genuine user profiles from which violence originates is relatively high (over 50 %), while the proportions of fake and undefinable profiles are significantly lower. We should point out that this is an unexpected finding, as research shows that the use of anonymous and/or fake user profiles is more common for violent discourse on the X network. It should also be pointed out that most of the violent and misogynistic discourse appears in the comments rather than in the original posts, which is to be expected, as most of the communication on X takes place in the comments under the original posts.

The discourse analysis of violent posts and comments also clearly shows the different forms of expressions of violence perpetrated against women in politics, which we have classified into seven most common categories: 1) women as intruders: unfit and incapable of acting in the political sphere; 2) domestication of women; 3) objectification of women; 4) sexualisation of women; 5) animalistic dehumanisation of women; 6) silencing of women; and 7) nationalist attacks against women because of their nationality, origin, first and/or last names, etc. A closer analysis of the posts and comments reveals that the categorisation used is by no means universal, as the categories are closely intertwined, and individual posts and comments could be classified into several categories at the same time, often making it difficult to classify them into a single category. A detailed analysis reveals that the discourse used in the posts and comments is often extremely explicit, abusive, aggressive, violent, and misogynistic, which is reflected in the perpetrators' use of not only sexually but also generally emotionally charged language. The perpetrators' posts and comments are often extremely graphic in expressing their disagreement with the positions of women in politics, while sometimes, the discourse becomes downright dangerous and concerning. This is particularly evident in the posts where women are threatened with death, compared to animals, or when abusive language is used – not only against individual female politicians but against women in politics in general.

In the present study, we use specific examples of discourse on the X social network to determine that posts and comments against women in politics are extremely aggressive, misogynistic, and violent. The posts and comments are primarily directed against politically active women who are members or supporters of left-wing political parties by perpetrators who are mostly members or supporters of right-wing political parties. In some cases, it can be observed that women from the political right can also be targets of violence perpetrated by the supporters of the political left or right. However, the analysis reveals that such cases are rare and less violent and misogynistic. We also find that violence against women in politics represents a serious obstacle to women's political participation, and because of its impunity and pervasiveness, women often perceive such violence as a price to pay if they want to participate in politics (Krook and Restrepo Sanin, 2019). In our view, this is also one of the most important reasons why women are not entering politics in larger numbers. Violence on social networks is not only often anonymised and goes remarkably unpunished but is also frequently justified as the freedom of speech. The justification of the freedom of speech and the fact that violence takes place on social networks represent the actual reasons why violence against women in politics on social networks is often not highlighted or treated as a dangerous form of violence that can have dire consequences for women in politics.